ZVLÁŠTNÍ ZPRÁVA 24/2026 **CS**

Financování inovací a konkurenceschopnosti ze strany EU

V rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ programu Horizont 2020 je kladen omezený důraz na opatření blízká trhu

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR

Obsah

Body

01–20 | Hlavní sdělení 01

01–10 | Proč je tato oblast důležitá

11–20 | Co jsme zjistili a co doporučujeme

21–112 | Podrobnější pohled na naše připomínky 02

21–40 | Přidělování finančních prostředků nebylo systematicky zaměřeno na projekty s nejvyšším inovačním potenciálem a potenciálem pro rozšiřování kapacity

23–24 | Analýza potřeb inovátorů, včetně malých a středních podniků, kterou provedla Komise, nebyla dostatečným podkladem pro vypracování pracovních programů

25–29 | Financování priority „vedoucí postavení v průmyslu“ pouze částečně podporovalo inovační činnosti blízké trhu, které realizovali účastníci zaměření na zisk

30–34 | Zaměření na inovace nízké vyspělosti nepřispívalo k podpoře jejich zavedení na trh ani k rozšiřování jejich kapacity

35–38 | Kritérium „dopadu“ se při výběru projektů s hospodářským potenciálem a potenciálem pro rozšiřování neuplatňovalo důsledně

39–40 | Malé a střední podniky jen zřídka vedly společné projekty a kritéria způsobilosti nebyla navržena tak, aby podporovala inovační kapacitu

41–94 | Program Horizont 2020 zavedl konkrétní nástroje pro zavádění na trh, avšak s omezeným úspěchem

43–49 | Je stále nejasné, do jaké míry finanční nástroje spravované skupinou EIB účinně podpořily efekty v oblasti inovací a komercializace

50–54 | Nástroj pro malé a střední podniky poskytl účinnou podporu v oblasti přenosu technologií, avšak z hlediska zavádění na trh měl pouze omezené výsledky

55–57 | Iniciativy a nástroje Komise na podporu přenosu znalostí měly omezenou viditelnost a dopad

58–60 | Účinnost nových nástrojů zavedených v rámci programu Horizont Evropa se teprve musí prokázat

61–62 | Rámec pro monitorování programu Horizont 2020 nesledoval účinně hospodářskou výkonnost účastníků ani jejich inovační kapacitu

63–73 | Cíle a ukazatele programu nebyly koncipovány tak, aby posuzovaly hospodářskou výkonnost a inovační kapacitu účastníků, ani tyto faktory neměřily

74–94 | Monitorování ze strany Komise není zaměřeno na jednotlivé subjekty ani není dlouhodobé

95–112 | V rámci hodnocení *ex post* programu Horizont 2020 nebyl posuzován přínos programu k hospodářské výkonnosti účastníků ani k jejich inovační kapacitě

98–105 | Nařízení o programu Horizont 2020 nevyžadovalo posouzení dopadu na účastníky

106–112 | Problémy týkající se předpokladů a metodiky v hodnoceních *ex post* provedených Komisí mohly vést k příliš optimistickým efektům

Přílohy

Příloha I – O auditu

Příloha II – Vzorek projektů prověřovaných v rámci tohoto auditu

Příloha III – Kritéria způsobilosti v oblasti inovací a digitalizace v rámci programu SMEG

Příloha IV – Porovnání – Horizont 2020 vs. Horizont Evropa

Příloha V – Náš průzkum mezi účastníky programu Horizont 2020

Zkratky

Glosář

Odpovědi Komise

Harmonogram

Auditní tým

01

Hlavní sdělení

Proč je tato oblast důležitá

01 Inovační kapacita a hospodářská výkonnost jsou vzájemně pevně propojeny – inovace podněcují hospodářský růst prostřednictvím zvyšování produktivity, otevírání nových trhů a posilování konkurenceschopnosti, přičemž hospodářská síla vede k investicím a poptávce nezbytným pro další inovace, čímž vzniká pozitivní cyklus trvalé prosperity. Schopnost podniku inovovat („inovační kapacita“) zvyšuje jeho produkci, vytváří vysoce kvalifikovaná pracovní místa a posiluje globální konkurenceschopnost, což z ní činí klíčový faktor pro dlouhodobý rozvoj.

02 Program Horizont 2020 byl stěžejním programem EU pro výzkum a inovace na období 2014–2020. Jeho celkovým cílem bylo přispět v celé EU k rozvoji společnosti a hospodářství, které budou založeny na znalostech a inovacích, a to mobilizací dalších investic do výzkumu a inovací a podporou plnění cílů EU v oblasti výzkumu a inovací[1].

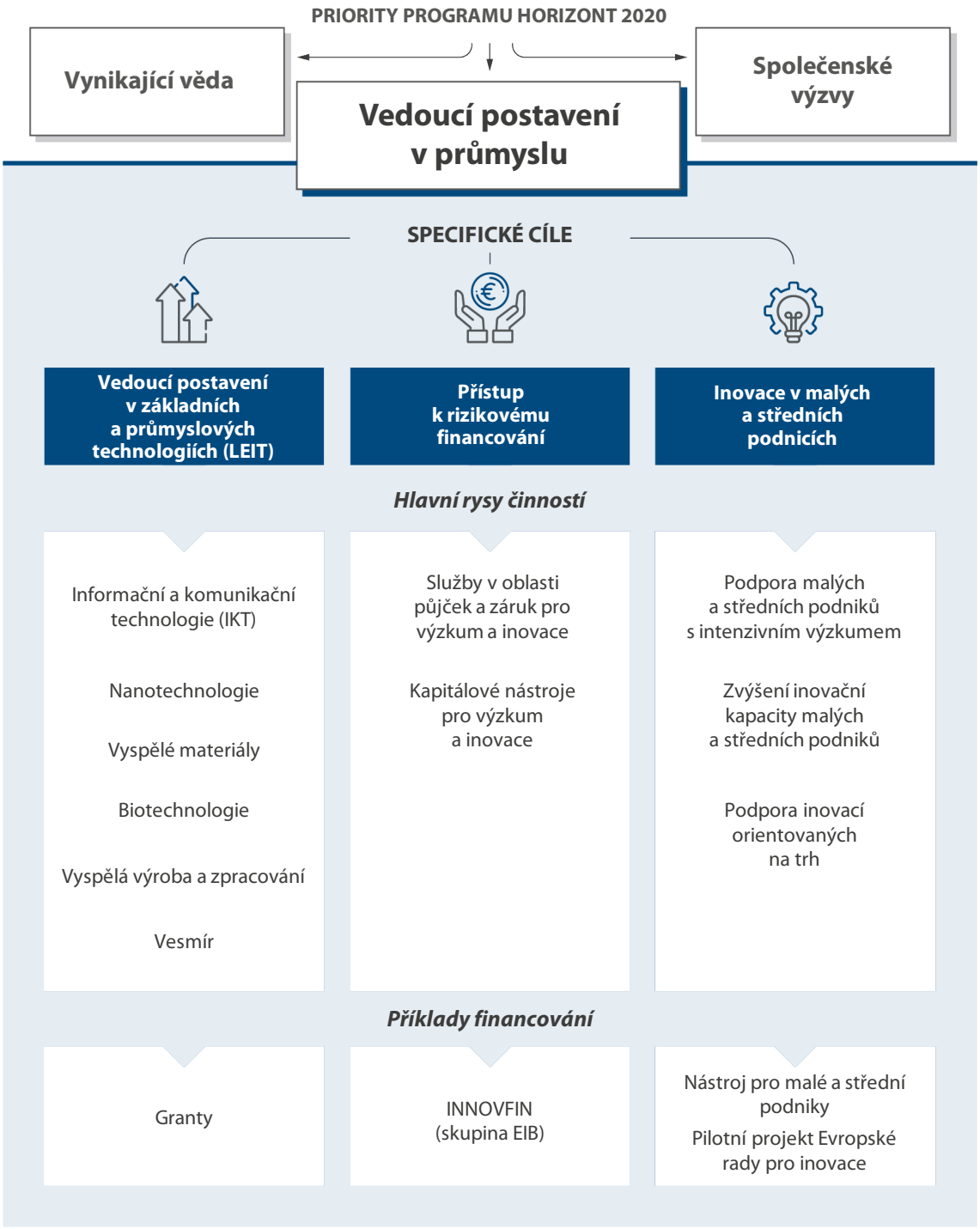
03 Nařízení (EU) č. 1291/2013 (nařízení o programu Horizont 2020) stanovilo tyto tři programové priority: „vynikající věda“, „společenské výzvy“ a „vedoucí postavení v průmyslu“. Jejich cílem bylo lépe využít průmyslový potenciál Evropy prostřednictvím výzkumu, inovací a technologického rozvoje v celé řadě odvětví.

[1] Článek 1 nařízení (EU) č. 1291/2013.

04 Program Horizont 2020, jehož celkový rozpočet činil 79 miliard EUR (což zahrnovalo 77 miliard EUR základního financování a další finanční prostředky na jaderný výzkum v rámci programu Euratomu[2]), představoval 54 % prostředků vyčleněných v rámci víceletého finančního rámce (VFR) na okruh „Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost“. Priorita „vedoucí postavení v průmyslu“ měla rozpočet ve výši přibližně 17 miliard EUR (tj. 22 % celkového rozpočtu programu Horizont 2020). Tato priorita byla realizována prostřednictvím souboru tří specifických cílů. Téměř 80 % rozpočtu v rámci této priority bylo vyčleněno na specifický cíl, jímž bylo dosažení vedoucího postavení v šesti základních a průmyslových technologiích (LEIT). Jedná se také o oblast, která s největší pravděpodobností poskytne finanční prostředky na výzkumná a inovační opatření zaměřená na trh (***obrázek 1***).

[2] Nařízení (EU) č. 1291/2013 a nařízení (Euratom) č. 1314/2013.

Obrázek 1 | Priorita „vedoucí postavení v průmyslu“ – specifické cíle

Zdroj: EÚD na základě nařízení o programu Horizont 2020.

05 Podle Draghiho zprávy o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti hrají výzkum a inovace ústřední roli ve strategii EU pro konkurenceschopnost, růst a zaměstnanost. Zpráva zdůrazňuje nutnost posílit vedoucí postavení Evropy v oblasti technologií, zlepšit podmínky pro soukromé investice do výzkumu a inovací a zvýšit zavádění a viditelnost výsledků výzkumu v širším hospodářství. Za klíčovou výzvu označuje rozdíl v inovacích oproti Spojeným státům americkým a Číně, zejména v oblasti vyspělých technologií.

06 V reakci na to a v rámci svých legislativních návrhů týkajících se VFR na období 2028–2034 hodlá Komise zřídit Evropský fond pro konkurenceschopnost (ECF) a úzce související, ale nezávisle na ECF fungující pokračování připravovaného programu Horizont Evropa jako samostatného programu.

07 Cílem ECF je společně s programem Horizont Evropa „fungovat jako investiční kapacita k posílení evropské konkurenceschopnosti v oblasti technologií a ve strategických odvětvích se zásadním významem pro konkurenceschopnost EU, od kooperativního výzkumu až po rozšiřování, inovace, budování průmyslu a infrastruktury a výroby, včetně dovedností, a na podporu projektů a společností, včetně malých a středních podniků, startupů, větších společností, univerzit a výzkumných subjektů, a zároveň bude pákovým efektem využívat rozpočtové nástroje k přilákání soukromých, institucionálních a vnitrostátních investic“[3]. Celkově vzato, mají ECF a Horizont Evropa plánovaný rozpočet ve výši přibližně 409 miliard EUR (362 miliard EUR v cenách roku 2025), což představuje přibližně 21 % z celkového navrhovaného rozpočtu VFR na období 2028–2034 ve výši 1 984 miliard EUR (1 763 miliard EUR v cenách roku 2025). Úzkým propojením složky „konkurenceschopnost“ programu Horizont Evropa s ECF se Komise rovněž snaží zajistit plynulejší přechod od výzkumu k inovacím, startupům a scaleupům.

08 V období 2014–2020 bylo hlavním cílem priority „vedoucí postavení v průmyslu“ programu Horizont 2020 financovat výzkumná a inovační opatření, která pomohla podnikům, a zejména malým a středním podnikům, zvýšit jejich inovační a růstový potenciál. Je proto nezbytné posoudit jeho účinnost při podpoře evropských podniků při uvádění inovativních produktů a služeb na trh, aby bylo možné z toho vyvodit poučení pro provádění fondu ECF a příslušných částí programu Horizont Evropa v letech 2028–2034.

09 V prvním čtvrtletí roku 2026 jsme vydali stanoviska k návrhům Komise týkajícím se jak ECF, tak programu Horizont Evropa, a také k jejímu návrhu na zavedení horizontálního výkonnostního rámce (stanovisko 01/2026, stanovisko 02/2026 a stanovisko 10/2026). V naší zprávě na tyto stanoviska v příslušných případech odkazujeme.

10 V ***příloze I*** jsou uvedeny další základní informace a podrobnosti o rozsahu a koncepci auditu.

---

[3] COM(2025) 555.

Co jsme zjistili a co doporučujeme

11 Komise náležitě zohlednila strategické priority EU v pracovních programech programu Horizont 2020 v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“. Zůstalo však nejasné, do jaké míry byly při přípravě pracovních programů nebo při navrhování výzev k podávání návrhů zohledněny potřeby účastníků, poznatky z konzultací či zpětná vazba od prováděcích agentur. Tuto obavu potvrdily také připomínky zainteresovaných stran uvedené v průběžném hodnocení programu Horizont 2020, které vypracovala Komise. V souhrnu mohly tyto faktory omezit schopnost Komise určit témata, která by lépe odpovídala konkrétním potřebám inovačních účastníků (a zejména malých a středních podniků) (body ***23***–***24***).

12 Celkově lze říci, že v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ byla pouze přibližně polovina finanční podpory určena na akce blízké trhu s vyšší úrovní technologického vývoje. Navíc přibližně polovina finančních prostředků směřovala do neziskových organizací, čímž se omezil účinek soukromého sektoru. Zjistili jsme, že ačkoli subjekty zaměřené na zisk, včetně malých a středních podniků, tvořily více než tři čtvrtiny všech účastníků, financování technologií LEIT a „inovací v malých a středních podnicích“ se soustředilo na několik stovek účastníků. Jednalo se však převážně o neziskové organizace zapojené do různých společných projektů, výzkumné organizace a instituce sekundárního či postsekundárního vzdělávání. Tyto organizace často čerpaly nejvyšší míru financování (až 100 %), což znamená, že tato podpora neměla žádný motivační účinek na přilákání soukromých investic (body ***25***–***29***).

13 Zjistili jsme také, že mnoho výzev definovaných v pracovních programech v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ se zaměřovalo na střední úrovně technologické připravenosti a kladlo důraz na ověřování a demonstraci v příslušných průmyslových odvětvích. V důsledku toho byl celkový dopad programu Horizont 2020 na komercializaci a rozšíření kapacity omezen již ve fázi plánování. Tato situace se v rámci současného programu Horizont Evropa nijak výrazně nezměnila. Aby Komise podpořila inovace v pokročilejších fázích, zavedla nové programy, které doplňují grantové financování kapitálovými investicemi a zaměřují se především na vyšší úrovně technologické připravenosti. Hlavním nástrojem v této oblasti je Evropská rada pro inovace (ERI), zejména její hlavní investiční složka zaměřená na rizikový kapitál, fond ERI. Tyto nástroje však fungovaly samostatně a nebyly systematicky propojeny s projekty financovanými z grantů v rámci programů Horizont 2020 a Horizont Evropa, což omezilo schopnost i technicky úspěšných projektů ve střední úrovně technologické připravenosti postoupit ze střední fáze vývoje ke komercializaci nutné pro uvedení na trh (body ***30***–***34***).

14 Komise při hodnocení návrhů a posuzování výstupů v průběhu realizace projektů uplatňovala kritéria stanovená v právním základu. U projektů v našem vzorku jsme zjistili, že v procesu výběru projektů se nepoužívalo důsledně kritérium „dopadu“. Zjistili jsme však, že malé a střední podniky v rámci společných projektů (na které připadá téměř 80 % finančních prostředků z programu Horizont 2020) zřídka vystupovaly v roli koordinátorů projektů, což omezovalo jejich vliv na směřování projektů, vlastnictví či tvorbu duševního vlastnictví a komerční využití. Navíc více než třetina malých a středních podniků v našem vzorku uvedla jako hlavní důvod pro podání žádosti a účast spíše navazování kontaktů s klíčovými aktéry v oboru než inovace. A v neposlední řadě nařízení o programu Horizont 2020 ani pracovní programy nestanovily žádné podmínky způsobilosti související s inovační kapacitou účastníků. V důsledku toho je možné, že finanční prostředky nebyly přiděleny účastníkům či projektům s největším inovačním potenciálem. Tato situace přetrvává i u současného programu Horizont Evropa (body ***35***–***40***).

15 Jedním ze specifických cílů priority „vedoucí postavení v průmyslu“ bylo posílit přístup malých a středních podniků k rizikovému financování jako hybné síle inovací na úrovni EU. V této souvislosti byl v rámci programu Horizont 2020 zaveden finanční nástroj zvaný „přístup k rizikovému financování“. Tento nástroj byl zaveden prostřednictvím skupiny produktů InnovFin a zahrnoval širokou škálu produktů v oblasti dluhového financování, záruk, kapitálového financování a poradenství. Zůstává však nejasné, do jaké míry tyto nástroje financování spravované Evropskou investiční bankou (EIB) účinně přispěly k efektům v oblasti inovací a komercializace. Z našeho auditu vyplynulo, že malé a střední podniky neobdržely většinu finančních prostředků vyplacených prostřednictvím nástrojů InnovFin spravovaných EIB (body ***41***–***49***).

16 Nástroj pro malé a střední podniky poskytoval účinnou podporu v oblasti přenosu technologií, avšak z hlediska zavádění na trh přinesl pouze omezené výsledky, a to kvůli problémům s financováním, nedostatečnému plánování využívání, regulačním překážkám a omezené kapacitě pro přenos technologií. Tyto přetrvávající překážky i nadále omezovaly dlouhodobý dopad programu. Komise rovněž zavedla nástroje, jako jsou práva duševního vlastnictví, informační služby Cordis, internetové stránky a Inovační radar, s cílem podpořit šíření a využívání výsledků projektů, zejména pro malé a střední podniky. Na činnosti související se šířením výsledků však měla dopad nedostatečná viditelnost, což omezovalo možnosti příjemců využít výsledky projektu a bránilo širšímu zavádění inovací na trh. Tyto činnosti navíc nebyly vždy řádně zdokumentovány. Zjistili jsme rovněž, že Komise dosud neposoudila účinnost nástrojů používaných k podpoře šíření a využívání výsledků přenosu technologií výzkumu financovaného z prostředků EU, jakož i jeho zavádění na trh (body ***50***–***60***).

Doporučení 1

Podporovat přenos technologií, posílit zavádění inovativních řešení na trh a podporovat činnosti související se šířením výsledků

V souvislosti s programem Horizont Evropa na období 2028–2034 a Evropským fondem pro konkurenceschopnost a v případech, kdy budou používány společné výzvy pro opatření blízká trhu, by Komise měla:

a) při přípravě pracovních programů a výzev k podávání návrhů zaměřit podporu na návrhy s vyššími úrovněmi technologické připravenosti;

b) lépe zohlednit potřeby financování v pracovních programech na základě dostupných důkazů;

c) při výběru projektů důsledně uplatňovat kritérium dopadu;

d) stanovit cíle pro zapojení subjektů zaměřených na zisk a malých a středních podniků, včetně ustanovení pro jejich sledování v dohodách o přiznání příspěvku s prováděcími partnery, jako je skupina EIB;

e) zlepšit a rozšířit cílená opatření na podporu zavádění inovativních řešení na trh;

f) posílit podporu činností souvisejících se šířením a využíváním výsledků s cílem zlepšit viditelnost, dostupnost a komerční využití výsledků projektů, a to se zvláštním důrazem na malé a střední podniky.

Cílový termín provedení: 1. čtvrtletí roku 2028

17 V případě priority „vedoucí postavení v průmyslu“, stejně jako u ostatních částí programu Horizont 2020, Komise při uzavírání projektů nehodnotila výsledky výzkumných činností financovaných EU. Účastníci sice museli předložit závěrečnou zprávu o projektu, která měla obsahovat plány šíření a využívání výsledků, avšak Komise nehodnotila systematicky jejich výzkumné výstupy ani neprováděla následné kontroly těchto plánů. Nenašli jsme rovněž žádné důkazy o tom, že by se Komise pokusila posoudit potenciál komercializace a rozšiřování výzkumu financovaného EU v průběhu realizace projektů nebo po jejich dokončení. V důsledku toho neměla Komise k dispozici žádné podklady, na jejichž základě by mohla rozhodnout, zda poskytnout následné financování projektům s komerčním potenciálem nebo potenciálem pro rozšiřování. V rámci navrhovaného programu Horizont Evropa na období 2028–2034 plánuje Komise pokračovat v ověřování výhradně při uzavření projektů, aniž by systematicky hodnotila výstupy výzkumu nebo prováděla strukturované následné sledování po dokončení projektů (body ***78***–***88***).

Doporučení 2

Cílené financování na podporu vstupu na trh a rozšiřování kapacity

V souvislosti s programem Horizont Evropa na období 2028–2034 a Evropským fondem pro konkurenceschopnost a u opatření blízkých trhu podle jednotlivých společných oblastí politiky by Komise měla:

a) identifikovat projekty s výrazným komerčním potenciálem a potenciálem pro rozšiřování kapacity po dokončení činností financovaných z prostředků EU, a to na základě systematického hodnocení výstupy výzkumu;

b) navrhnout a zavést cílené režimy financování na podporu vstupu na trh a rozšiřování kapacity podniků, které sehrály klíčovou roli v předchozích výzkumných projektech financovaných EU, jejichž výsledky byly vyhodnoceny jako mající vysoký komerční potenciál.

Cílový termín provedení: 2027.

18 Koncepce cílů a ukazatelů, které Komise používala ke sledování priority „vedoucí postavení v průmyslu“ v rámci programu Horizont 2020, byla slabá. Nebyly stanoveny operační cíle, na jejichž základě by bylo možné měřit pokrok při plnění specifických cílů programu Horizont 2020. Ukazatele se týkaly spíše výstupů než výsledků či dopadu a nesledovaly hospodářskou výkonnost podporovaných subjektů. V návrhu rámce pro hodnocení výkonnosti pro příští VFR vypracovaném Komisí má většina navrhovaných ukazatelů pro program Horizont Evropa po roce 2027, které se týkají priority „vedoucí postavení v průmyslu“, stále stejnou slabinu (body ***63***–***73*** a ***78***).

19 V rámci programu Horizont 2020 Komise neshromažďovala údaje o inovační kapacitě účastníků ani o jejich hospodářské výkonnosti. To mohlo omezit její schopnost posoudit, zda se finanční prostředky EU promítly do ekonomické hodnoty pro podniky, zejména pro malé a střední podniky. U současného programu Horizont Evropa sice došlo ve srovnání s programem Horizont 2020 k metodickým změnám, nicméně tato situace přetrvává. Navíc nejsou k dispozici žádné údaje o tom, zda finanční produkty InnovFin Evropského investičního fondu (EIF) přispěly k inovacím v malých a středních podnicích. Domníváme se, že na základě nesprávných a neúplných monitorovacích údajů není možné provést komplexní a smysluplné posouzení účinnosti výzkumu financovaného EU při podpoře inovací a růstu (body ***74***–***78*** a ***89***–***94***).

Doporučení 3

Restrukturalizovat a zefektivnit systém monitorování rámcových programů Horizont

V rámci programu Horizont Evropa na období 2028–2034 by Komise měla restrukturalizovat a zefektivnit monitorovací systém tak, aby byly shromažďovány a zaznamenávány údaje vhodné pro smysluplné posouzení dopadu financování výzkumu ze strany EU v průběhu několika programových období. Větší důraz by se měl klást také na sledování dlouhodobých účinků u účastníků. To by mělo zahrnovat inovační kapacitu podporovaných subjektů a hospodářskou výkonnost subjektů zaměřených na zisk.

Cílový termín provedení: 2027.

20 V roce 2024 provedla Komise *ex post* hodnocení programu Horizont 2020 v souladu se svými pokyny pro zlepšování právní úpravy. Zjistili jsme, že v hodnocení dospěla na základě vzorku k závěru, že účast v programu zlepšila hospodářskou výkonnost podniků pouze do určité míry a nijak nezvýšila účinky na inovační kapacitu podniků. Hodnocení se místo toho zaměřilo na dopady programu Horizont 2020 na růst a konkurenceschopnost na úrovni EU, a to především s využitím makroekonomických a mikroekonomických modelů. Chybějící pohled z úrovně jednotlivých podniků omezuje užitečnost tohoto hodnocení ke zlepšení koncepce budoucích programů. A v neposlední řadě problémy týkající se předpokladů a metodiky v těchto modelech a v podkladových údajích několika ukazatelů snížily spolehlivost analýzy a mohly přispět k příliš pozitivnímu výsledku hodnocení (body ***95***–***112***).

Doporučení 4

Posoudit dopady financování výzkumu ze strany EU na hospodářskou výkonnost účastníků a jejich inovační kapacitu

V souvislosti se současným programem Horizont Evropa by Komise měla dále rozpracovat své metody hodnocení dopadu financování výzkumu a inovací ze strany EU, přičemž by se měla zaměřit zejména na hospodářskou výkonnost účastníků a jejich inovační kapacitu.

Cílový termín provedení: 2031.

02

Podrobnější pohled na naše připomínky

Přidělování finančních prostředků nebylo systematicky zaměřeno na projekty s nejvyšším inovačním potenciálem a potenciálem pro rozšiřování kapacity

21 Nařízení o programu Horizont 2020 ukládá Komisi povinnost identifikovat konkrétní překážky bránící inovacím, s nimiž se potýkají malé a střední podniky[4], s cílem podporovat vedoucí postavení v průmyslu ve prospěch podniků, včetně mikropodniků a malých a středních podniků a motivovat průmyslové subjekty k vysoké účasti, přičemž program by měl být otevřen novým účastníkům. Ve všech těchto oblastech musí být zohledněny potřeby uživatelů[5]. Pracovní programy stanovují priority a odpovídající výzvy. Projekty byly následně vybírány v rámci specifických výzev k předkládání návrhů na základě předem stanovených kritérií pro výběr.

22 V této části se zkoumá, do jaké míry se pracovní programy a výzvy k předkládání návrhů vypracované Komisí zabývaly potřebami a konkrétními překážkami, s nimiž se potýkali účastníci, zejména malé a střední podniky, v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“. Zabývá se také tím, jak byly identifikovány projekty s hospodářským potenciálem a potenciálem pro rozšiřování kapacity, a zda byly stanoveny správné priority pro financování těchto projektů.

---

[4] Příloha I, část II, priorita *vedoucí postavení v průmyslu*.

[5] Preambule 20 a 34 a příloha I, část II, písmeno a).

Analýza potřeb inovátorů, včetně malých a středních podniků, kterou provedla Komise, nebyla dostatečným podkladem pro vypracování pracovních programů

23 Při vypracovávání pracovních programů programu Horizont 2020 pro prioritu „vedoucí postavení v průmyslu“ Komise využila analýzu portfolia, studie o technologických a tržních trendech, hodnocení a posouzení dopadů, jakož i výsledky monitorování projektů, které doplnila konzultacemi s členskými státy. Dále pořádala interní brainstormingy a schůzky zaměřené na stanovení priorit a konzultovala záležitosti týkající se smluvních partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem prostřednictvím příslušných partnerských rad. Kromě toho vedla konzultace s poradními orgány, technologickými platformami, sdruženími zainteresovaných stran, některými odborníky Komise a odborníky v členských státech. Konečné tematické priority byly přijaty výborem složeným ze zástupců příslušných generálních ředitelství Komise a zástupců členských států.

24 Celkově to vedlo k vytvoření pracovních programů programu Horizont 2020, které adekvátně zohledňovaly strategické priority EU v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“. Zjistili jsme však toto:

- Z dokumentace, kterou jsme během našeho auditu posuzovali, nebylo zřejmé, do jaké míry byly potřeby účastníků, zejména malých a středních podniků, systematicky analyzovány a zohledněny při návrhu výzev. Zejména nebylo jasné, jakým způsobem poznatky z konzultací, analýzy tržních trendů či studií poptávky ovlivnily rozhodovací proces, ani jakým způsobem zpětná vazba od malých a středních podniků ovlivnila konečný obsah pracovních programů.

- Zprávy Komise o provádění výzev se zaměřovaly především na procedurální aspekty hodnoticího procesu a obsahovaly doporučení a akční plány. Komise rovněž uvedla příklady, které ilustrují, jak se doporučení poradních skupin promítla do následných pracovních programů. Nebyla však předložena žádná dokumentace o tom, jakým způsobem se stanovují priority výzev a jak se tyto priority promítají do koncepce výzev.

- Roztříštěné přístupy k řízení ze strany Komise a prováděcích agentur dále omezovaly efektivní využití podkladů při přípravě pracovních programů. Zatímco Komise byla odpovědná za vypracování politiky a velkou část programu realizovala přímo, provádění některých činností bylo svěřeno výkonným agenturám. Tyto agentury se přímo nepodílely na schvalování pracovních programů výše uvedeným výborem, což znamená, že jejich cenné postřehy se možná do návrhu programů nepromítly.

- Ze zpětné vazby od zainteresovaných stran uvedené v průběžném hodnocení programu Horizont 2020[6] vyplynulo, že proces přípravy pracovních programů tyto strany nevnímaly jako jednotně transparentní ani inkluzivní, a to kvůli nerovným postupům při konzultacích v jednotlivých tematických oblastech a pocitu, že větší aktéři měli na témata výzev větší vliv.

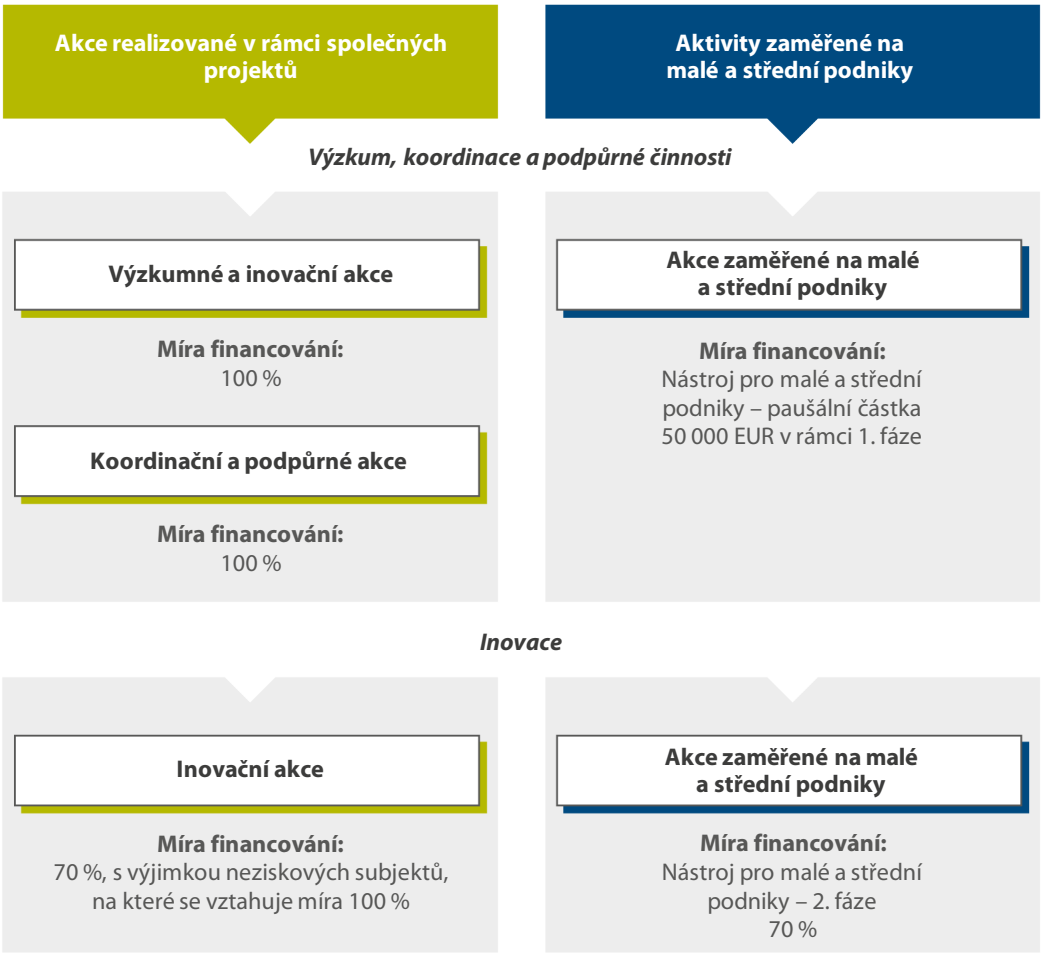
Financování priority „vedoucí postavení v průmyslu“ pouze částečně podporovalo inovační činnosti blízké trhu, které realizovali účastníci zaměření na zisk

Priorita „vedoucí postavení v průmyslu“ pokrývala celé spektrum výzkumných činností, místo aby se soustředila na činnosti blízké trhu

25 Cílem programu Horizont 2020 bylo pokrýt celé spektrum činností od výzkumu a technologického rozvoje až po demonstrace a inovace, včetně všech fází výzkumného a inovačního řetězce. Výzkumné a inovační činnosti i míra financování se lišily podle typu akce v závislosti na faktorech jako vyspělost a účel dané akce a také profil příjemce. To odráží zásadu, že činnosti, které jsou blíže trhu, by měly přilákat větší podíl dalších finančních prostředků z jiných, převážně soukromých zdrojů financování (***obrázek 2***).

[6] Příloha 1.

Obrázek 2 | Hlavní typy akcí v rámci programu Horizont 2020 a míra financování příjemců

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých Komisí.

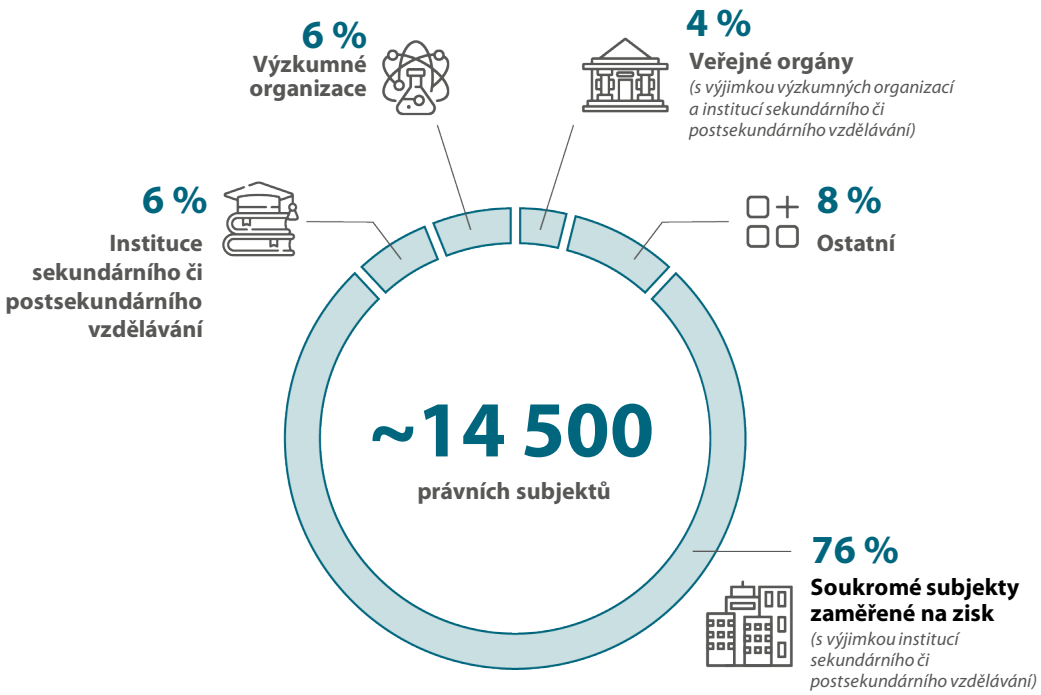
26 Z naší analýzy financování činností LEIT, zejména v oblastech nanotechnologií, vyspělých materiálů, biotechnologií, vyspělé výroby a zpracování (NMBP) a informačních a komunikačních technologií (IKT) v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“, vyplývá, že něco málo přes polovinu finančních prostředků (přibližně 54 %) bylo přiděleno na „výzkum“ a na „koordinaci a podporu“. Taková opatření se obvykle zaměřují na ranější fáze inovačního cyklu. Při bližším pohledu na činnosti v oblasti nanotechnologií, vyspělých materiálů, biotechnologií, vyspělé výroby a zpracování je rovněž patrné, že inovační činnosti hrály významnější roli v oblasti vyspělé výroby a zpracování, zatímco výzkumné a koordinační činnosti převládaly spíše v oblastech nanotechnologií, vyspělých materiálů a biotechnologií. Podobně přibližně polovina (52 %) finanční podpory v rámci „inovačních akcí“ a „akcí zaměřených na malé a střední podniky“ směřovala na činnosti blízké trhu s vyšší úrovní technologického vývoje.

Přibližně polovina finančních prostředků na „vedoucí postavení v průmyslu“ směřovala neziskovým organizacím

27 V rámci programu Horizont 2020 se mohl akcí zúčastnit jakýkoli právní subjekt, bez ohledu na místo svého sídla, za předpokladu, že byly splněny podmínky stanovené v nařízení o programu Horizont 2020 a v příslušných pracovních programech[7]. V případě grantů byla standardní podmínkou způsobilosti účast alespoň tří nezávislých právních subjektů se sídlem v různých členských státech nebo přidružených zemích. Některé akce (např. nástroj pro malé a střední podniky, spolufinancování v rámci programu Horizont 2020 nebo akce v jiných řádně odůvodněných případech[8]) však vyžadovaly pouze jeden právní subjekt. Tyto akce se označují jako „akce s jediným příjemcem“.

28 Projektů v oblasti technologií LEIT (NMBP a IKT) a „Inovace v malých a středních podnicích“ se účastnilo přibližně 14 500 právních subjektů. Subjekty zaměřené na zisk (včetně malých a středních podniků) tvořily celkem přibližně tři čtvrtiny (76 %) všech účastníků (*obrázek 3*).

Obrázek 3 | Typy účastníků projektů zaměřených na „LEIT“ a „inovace v malých a středních podnicích“

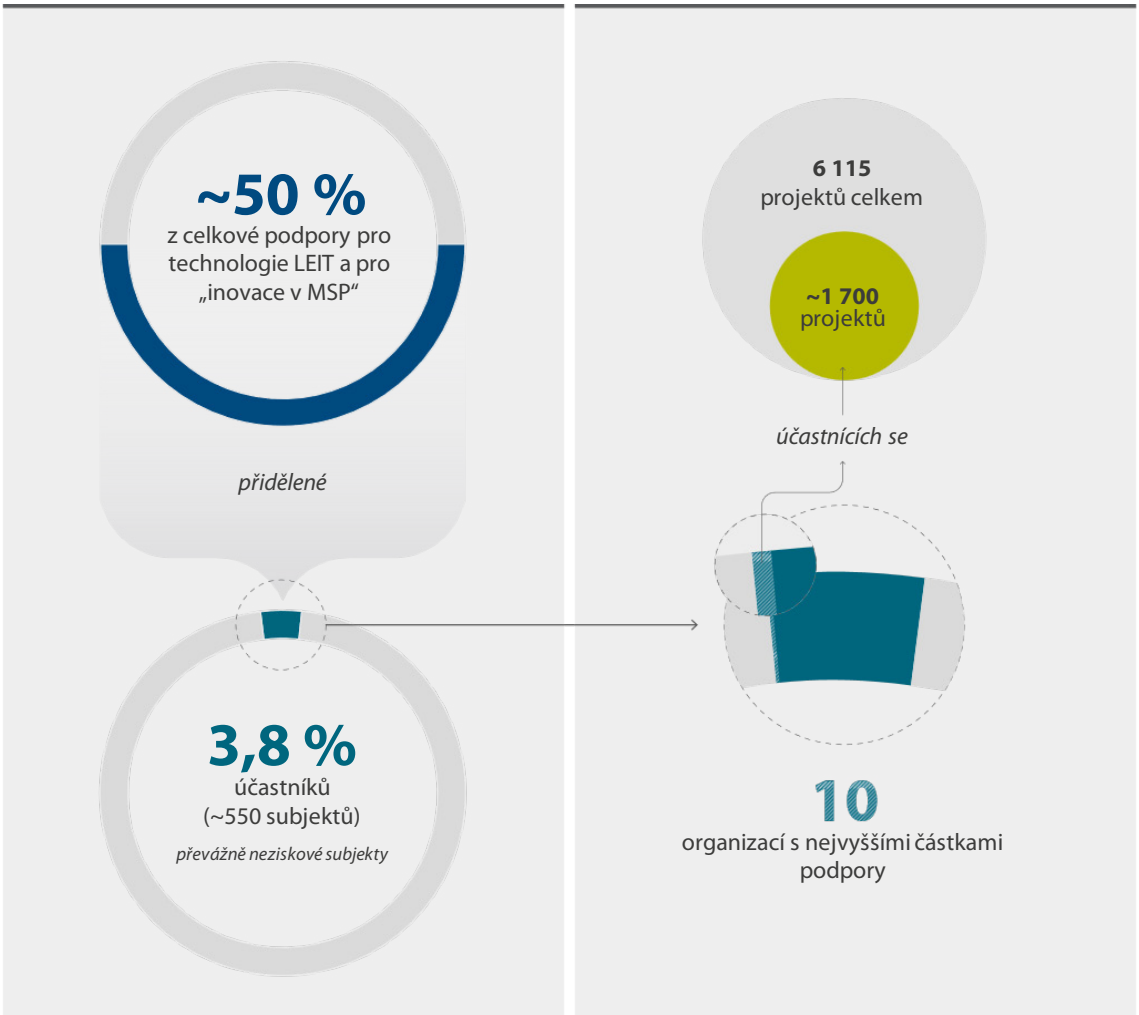
Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

[7] Článek 7 nařízení č. 1290/2013.

[8] Tamtéž, článek 9.

29 Zaznamenali jsme však koncentrování finančních prostředků, kdy polovina celkové podpory určené na technologie LEIT a na „inovace v malých a středních podnicích“ byla přidělena přibližně 550 subjektům (3,8 % účastníků). Jednalo se převážně o neziskové organizace zapojené do různých společných projektů, výzkumné organizace a instituce sekundárního či postsekundárního vzdělávání. Například deset výzkumných organizací, které obdržely nejvyšší částky podpory, se účastnilo více než 1 700 projektů z celkového počtu 6 115 projektů (28 %). Tyto organizace často čerpaly nejvyšší míru financování (až 100 %), což znamená, že tato podpora neměla žádný motivační účinek na přilákání soukromých investic do výzkumu a inovací (*obrázek 4*).

Obrázek 4 | Koncentrace podpory v rámci LEIT a „inovace v malých a středních podnicích“

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

Zaměření na inovace nízké vyspělosti nepřispívalo k podpoře jejich zavedení na trh ani k rozšiřování jejich kapacity

30 Nařízení o programu Horizont 2020[9] ukládá Komisi povinnost podporovat malé a střední podniky v průběhu celého inovačního cyklu, a to s využitím celé řady nástrojů financování, včetně grantů, cen, veřejných zakázek a finančních nástrojů. Uvádí se v něm, že v rámci programu Horizont 2020 by finanční nástroje měly představovat hlavní formu podpory EU pro činnosti blízké trhu.

31 „Přenos technologií" je systematický proces přesunu technologií z laboratorních podmínek do provozního prostředí. Ke klasifikaci stupně vyspělosti technologií používá Komise stupnici úrovní technologické připravenosti. Obecně lze říci, že úroveň vyspělosti inovace se vyvíjí od koncepčního výzkumu (úrovně 1–4) přes vývoj prototypu (úrovně 5–7) až po předkomerční a komerční zavedení (úrovně 8–9) (***obrázek 5***).

[9] Bod odůvodnění 34 a článek 10.

Obrázek 5 | Měření úrovně vyspělosti technologie

Úrovně technologické připravenosti
Ukazatele úrovně vyspělosti jednotlivých technologií

1	**Dodržování základních zásad**
2	**Formulace technologického konceptu**
3	**Experimentální ověření koncepce**
4	**Ověření technologie v laboratoři**
5	**Ověření technologie v relevantním prostředí** *(v případě klíčových základních technologií v prostředí relevantním pro průmysl)*
6	**Demonstrace technologie v relevantním prostředí** *(u klíčových základních technologií v prostředí relevantním pro průmysl)*
7	**Demonstrace prototypu systému v provozním prostředí**
8	**Dokončení a kvalifikace systému**
9	**Osvědčení systému v provozním prostředí** *(konkurenceschopná výroba v případě klíčových základních technologií; nebo v kosmickém průmyslu)*

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

32 Mnoho výzev definovaných v pracovních programech v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ se zaměřovalo na technologie střední úrovně technologické připravenosti (úroveň 5–6) a kladlo důraz na ověřování a demonstraci v příslušných průmyslových odvětvích. Ačkoli tyto akce podporovaly technologický rozvoj, obecně se nevztahovaly na činnosti, které se blížily komerčnímu využití.

33 Zjistili jsme, že některé akce zahrnuté do pracovních programů tuto mezeru částečně vyplňovaly tím, že podporovaly malé a střední podniky v pokročilejších fázích inovačního cyklu. Mnoho dalších akcí, včetně plánovaných společných projektů, se však soustředilo na rané nebo střední úrovně technologické připravenosti. V našem vzorku 18 společných projektů byla ve 13 z nich v grantových dohodách výslovně uvedena cílová úroveň technologické připravenosti. Z toho u tří projektů bylo uvedeno, že jejich činnosti se zaměřují především na úrovně 4–8, zatímco u deseti projektů bylo uvedeno, že se očekává, že jejich činnosti se budou soustředit na úrovně 5–7, přičemž těžištěm bude úroveň 6. V důsledku toho byl celkový dopad programu Horizont 2020 na komercializaci a rozšíření kapacity omezen již ve fázi plánování.

34 Při pohledu na budoucnost jsme rovněž zjistili, že současný program Horizont Evropa se i nadále zaměřuje převážně na činnosti na střední úrovni technologické připravenosti (úrovně 5–7). Kromě toho Komise s cílem podpořit inovace v pokročilejších fázích zavedla nové režimy, které doplňují grantové financování kapitálovými investicemi a zaměřují se především na úrovně 7–9. Hlavním nástrojem v této oblasti je pilotní projekt zvaný Evropská rada pro inovace (ERI), a zejména její hlavní investiční složka zaměřená na rizikový kapitál, fond ERI. Tyto nástroje však fungovaly samostatně a nebyly systematicky propojeny s projekty financovanými z grantů v rámci programů Horizont 2020, což omezovalo schopnost i technicky úspěšných projektů ve střední fázi technologické připravenosti postoupit ze střední fáze vývoje ke komercializaci pro uvedení na trh.

Kritérium „dopadu“ se při výběru projektů s hospodářským potenciálem a potenciálem pro rozšiřování neuplatňovalo důsledně

35 V rámci programu Horizont 2020 se návrhy projektů hodnotí podle tří kritérií pro udělení grantu[10]: excelence, dopad a kvalita a efektivnost provádění. Tato kritéria jsou zohledněna v pracovním programu a podmínkách výzvy. Zkoumali jsme, jak Komise využila kritérium „dopadu“ k identifikaci projektů s hospodářským potenciálem a potenciálem pro rozšiřování, a jak bylo toto kritérium posuzováno v rámci hodnocení projektů. Za tímto účelem jsme prošli většinu (30) „souhrnných hodnoticích zpráv“ týkajících se vybraných témat souvisejících s naším vzorkem 33 projektů (***příloha II***).

[10] Článek 15 nařízení č. 1290/2013.

36 Z analýzy kritéria „dopadu“ v našem vzorku vyplynulo toto:

- hodnotitelé projektu neposuzovali dopad systematicky s ohledem na požadavky stanovené v pracovním programu a výzvě; místo toho se opírali o alternativní kontrolní seznamy, které plně neodrážely předepsaná kritéria, což mohlo vést k neoptimálním rozhodnutím o financování a k horšímu sladění s politickými prioritami,

- úroveň podrobnosti a délka komentářů hodnotitelů se značně lišily. Velká rozmanitost komentářů hodnotitelů snižuje důvěryhodnost hodnocení a narušuje auditní stopu, což může zvýšit pravděpodobnost sporů, opakovaných podání nebo stížností.

37 Zjistili jsme, že očekávaný hospodářský dopad (tj. obrat a zaměstnanost, kterých má být dosaženo do konce projektu) a potenciál projektů k rozšiřování byly posuzovány jen zřídka (ve třech ze 30 zpráv). U poloviny projektů v našem vzorku (15 ze 30 zpráv) se udělené body rovněž zakládaly na obratu a zaměstnanosti, avšak bez jakéhokoli vysvětlení, jakým způsobem byly tyto body stanoveny. U dalších 12 zpráv bylo uděleno hodnocení celkového „dopadu“, avšak bez jakéhokoli odůvodnění bodového hodnocení jednotlivých ukazatelů či vysvětlení způsobu výpočtu celkového hodnocení pro dané kritérium. Pokud neexistuje jasná auditní stopa, která by dokládala, jak hodnotitelé posuzovali očekávaný dopad a ověřovali návrhy, mohou se hodnocení jevit jako svévolná a jejich spolehlivost může být zpochybnitelná.

38 „Dopad“ zůstává i v rámci současného programu Horizont Evropa jedním z kritérií pro udělování grantů a nadále slouží jako vodítko při hodnocení výzkumných a inovačních akcí. V rámci programu Horizont Evropa na období 2028–2034[11] Komise navrhuje, aby se financování výzkumu a inovací v EU zakládalo na principech excelence a aby kritéria pro přidělování prostředků zohledňovala také potenciální dopad a efektivitu provádění. Podle našeho stanoviska k programu Horizont Evropa by návrh měl výslovněji uvést, že financování v rámci programu Horizont Evropa bude vycházet z následujících zásad: excelence či kvalita navrhovaných opatření, jejich očekávaný dopad a aspekty související s jejich prováděním. Návrh by měl také dále vyjasnit, jak by se zásada excelence uplatňovala ve všech čtyřech pilířích.

[11] Článek 25 nařízení COM(2025) 543.

Malé a střední podniky jen zřídka vedly společné projekty a kritéria způsobilosti nebyla navržena tak, aby podporovala inovační kapacitu

39 Cílem programu Horizont 2020 bylo posílit vedoucí postavení v průmyslu a podpořit podnikatelské inovace, a to i v mikropodnicích a malých a středních podnicích[12]. Na společné projekty (tj. projekty s více příjemci) připadlo téměř 80 % finančních prostředků z programu Horizont 2020. Zjistili jsme, že některé výzvy k podávání návrhů na společné projekty byly koncipovány tak, aby podpořily účast inovativních malých a středních podniků. Většina malých a středních podniků se však obecně účastnila jako členové konsorcia bez vedoucí role. Jinými slovy, jen zřídka tyto podniky působily jako koordinátoři projektů, čímž byl omezen jejich vliv na směřování projektů, vlastnictví či tvorbu duševního vlastnictví a komerční využití. To omezovalo jejich schopnost umožnit tržní využití inovací a vytvoření ekonomické hodnoty. Údaje z počáteční fáze provádění programu Horizont Evropa naznačují, že tento trend stále přetrvává.

40 Priorita „vedoucí postavení v průmyslu“ měla za cíl podporovat inovativní společnosti. Pět ze 13 malých a středních podniků v našem vzorku však jako jednu z hlavních výhod a motivací k účasti uvedlo navazování kontaktů s klíčovými aktéry v oboru. Ve skutečnosti nařízení o programu Horizont 2020 ani pracovní programy nestanovily žádné podmínky způsobilosti související s inovační kapacitou účastníků. V našem vzorku jsme identifikovali právě takový neinovativní podnik z kategorie malých a středních podniků, který se účastnil několika společných projektů financovaných v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ (***rámeček 1***).

[12] 11. a 20. bod odůvodnění nařízení č. 1291/2013.

Rámeček 1

Příklad neinovativního malého a středního podniku, který se účastnil několika společných projektů

Tento maďarský podnik z kategorie malých a středních podniků (MSP) působil výhradně jako poskytovatel služeb pro ostatní partnery projektu a zajišťoval takové úkoly, jako byla příprava návrhů, analýza trhu a finanční prognózy. Tyto činnosti nelze považovat za činnosti vedoucí ke zvýšení inovační kapacity.

Tento podnik se podílel nejméně na 12 projektech, a to výhradně za účelem poskytování těchto služeb.

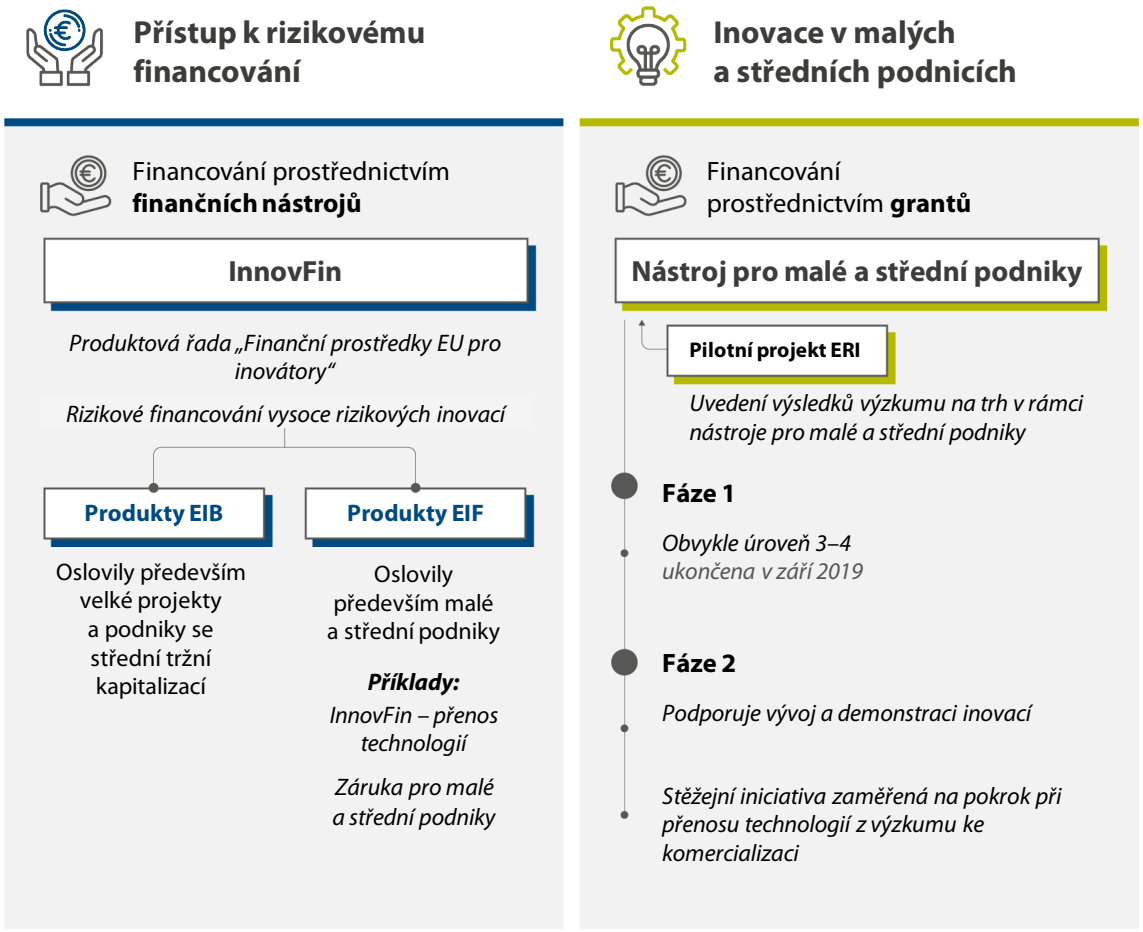
Zdroj: EÚD na základě informací od navštívených malých a středních podniků a organizace CORDA.

Program Horizont 2020 zavedl konkrétní nástroje pro zavádění na trh, avšak s omezeným úspěchem

41 Nařízení o programu Horizont 2020[13] rovněž zavedlo několik nových nástrojů na podporu přenosu technologií a zavádění na trh, včetně programu InnovFin – finanční prostředky EU pro inovátory a nástroje pro malé a střední podniky (který byl v říjnu 2017 v rámci pracovního programu na období 2018–2020 nahrazen pilotním projektem Evropské rady pro inovace (ERI)). Oba tyto nástroje byly spravovány skupinou EIB a byly konkrétně zaměřeny na financování průlomových a radikálních inovací a na rozšiřování kapacity evropských inovativních společností s vysokým tempem růstu (***obrázek 6***).

[13] Příloha I, oddíly 2 a 3, v rámci ustanovení o přístupu k rizikovému financování.

Obrázek 6 | Nástroje na podporu malých a středních podniků

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

42 V této části zkoumáme, zda byly tyto nástroje účinné při podpoře efektů v oblasti inovací a komercializace.

Je stále nejasné, do jaké míry finanční nástroje spravované skupinou EIB účinně podpořily efekty v oblasti inovací a komercializace

43 Jedním ze specifických cílů priority „vedoucí postavení v průmyslu“ bylo posílit přístup malých a středních podniků k rizikovému financování jako hybné síle inovací na úrovni EU. V této souvislosti byl v rámci programu Horizont 2020 zaveden finanční nástroj zvaný „přístup k rizikovému financování“. Tento nástroj byl zaveden v rámci skupiny produktů InnovFin a zahrnoval širokou škálu produktů v oblasti dluhového financování, záruk, kapitálového financování a poradenství.

44 Za účelem zavedení těchto nástrojů podepsala Komise dohodu o přiznání příspěvku se skupinou EIB (EIB a EIF), která vystupovala jako klíčový partner odpovědný za zavádění finančních produktů a dohled nad jejich provozním poskytováním. Tato dohoda[14] stanovila povinnost shromažďovat strukturované údaje o žádostech malých a středních podniků, jejich schváleních a zamítnutích.

Většina finančních prostředků z programu InnovFin spravovaných EIB se k malým a středním podnikům nedostala

45 Tyto nástroje InnovFin spravované EIB, jejichž cílem bylo zajistit malým a středním podnikům přístup k rizikovému financování, musely být prováděny v souladu s obecnými zásadami stanovenými v nařízení o programu Horizont 2020. Jednou z nich je, že finanční nástroje by měly být založeny na poptávce. Tento požadavek však nebyl v praxi naplněn. Kromě toho neexistoval žádný soubor údajů na úrovni jednotlivých produktů, což znemožnilo systematickou analýzu poptávky malých a středních podniků po rizikovém financování a také posouzení, zda se programu InnovFin podařilo cílit na malé a střední podniky zaměřené na inovace. Tudíž ačkoli měl tento nástroj fungovat na základě poptávky, neexistují žádné důkazy o tom, že by se tento princip v praxi uplatňoval.

46 Kromě toho data nebyla rozčleněna podle jednotlivých účastníků, což znamenalo, že nebylo možné sledovat efekty v oblasti inovací, cesty přenosu technologií ani šíření výsledků. V neposlední řadě byla do dohody o přiznání příspěvku zahrnuta kritéria pro měření výkonnosti programu InnovFin, jako je objem závazků přijatých finančními zprostředkovateli a počet operací. Tyto ukazatele se však lišily od ukazatelů používaných v rámci zbytku programu Horizont 2020, a co je ještě důležitější, nebyly vhodné k zachycení výstupů inovací podporovaných společností ani dosažených efektů rozšiřování kapacity.

47 Program InnovFin byl speciálně navržen s cílem zlepšit dostupnost rizikového financování pro inovativní malé a střední podniky, podniky se střední tržní kapitalizací, výzkumné organizace a další subjekty intenzivně se zabývající výzkumem a inovacemi, a to především pro činnosti blízké trhu, pro které se tradiční grantové financování hodí méně. Finanční produkty InnovFin spravované EIB však byly určeny především pro velké projekty a podniky se střední tržní kapitalizací, protože minimální výše půjčky (často 25 milionů EUR) vylučovala mnoho menších podniků. V důsledku toho nebyla většina těchto produktů specificky přizpůsobena potřebám malých a středních podniků. Podle provozní zprávy EIB z prosince 2024 tvořily malé a střední podniky téměř polovinu (47 %) konečných příjemců, obdržely však pouze 14 % veškerého financování v rámci programu InnovFin (1,42 miliardy EUR z celkových 10,5 miliardy EUR).

[14] Příloha I, čl. 35 písm. e).

Nejsou k dispozici žádné údaje o tom, zda finanční produkty InnovFin zajišťované EIF přispěly k inovacím v malých a středních podnicích

48 Produkty InnovFin spravované EIF – především kapitálové a záruční produkty – byly přizpůsobeny potřebám inovativních malých a středních podniků a startupů. V rámci portfolia služeb EIF byl nástrojem, který se nejvíce přímo zaměřoval na přenos technologií, program InnovFin Technology Transfer. V souladu s pracovním programem programu Horizont 2020 na období 2018–2020 měl tento produkt za cíl podporovat fondy pro přenos technologií podniky v raných fázích a podněcovat využívání a komercializaci duševního vlastnictví v oblasti klíčových základních technologií. Z průběžného hodnocení programu Horizont 2020 však vyplynulo, že tento program podporoval především projekty spojené s univerzitami a výzkumnými organizacemi. Ačkoli mohly být malé a střední podniky založeny jako odštěpené společnosti těchto výzkumných projektů financovaných EIF, takové údaje nebyly shromážděny a počet těchto odštěpených společností není znám. K dispozici nejsou ani údaje, na jejichž základě by bylo možné posoudit, zda se podporovaným malým a středním podnikům podařilo zavést své inovace na trh.

49 EIF poskytoval většinu podpory malým a středním podnikům prostřednictvím programu „Záruka pro MSP“ – neomezeného řízeného záručního nástroje založeného na poptávce, který motivoval finanční zprostředkovatele k poskytování úvěrů malým a středním podnikům zabývajícím se vysoce rizikovými výzkumnými a inovačními činnostmi tím, že snižoval jejich rizikovou expozici; tohoto programu se účastnilo 37 440 konečných příjemců. Z této finanční podpory však bylo využito pouze přibližně 42 % – přičemž ji využilo 41 % konečných příjemců – na vývoj inovativních produktů, procesů nebo služeb malých a středních podniků, což znamená, že méně než polovina podpory byla zaměřena na inovační kapacitu malých a středních podniků. Ačkoli byla inovační kapacita účastníků zahrnuta do kritérií způsobilosti, nebyla hlavním tématem. Navíc byla kritéria definována příliš obecně a postrádala konkrétní prahové hodnoty. Z tohoto důvodu není možné posoudit skutečný dopad podpory na inovace ani porovnat efekty u jednotlivých účastníků. Chybějící jasné parametry pro tato kritéria snižují účinnost sledování inovací a oslabují soulad se strategickými cíli programu Horizont 2020 (***příloha III***).

Nástroj pro malé a střední podniky poskytl účinnou podporu v oblasti přenosu technologií, avšak z hlediska zavádění na trh měl pouze omezené výsledky

50 Pozitivním zjištěním našeho auditu bylo, že nástroj pro malé a střední podniky účinně podporoval přenos technologií. Více než tři čtvrtiny navštívených malých a středních podniků s jedním příjemcem podpory (deset ze 13 účastníků v této kategorii, tj. 77 %) úspěšně realizovaly přenos technologií a postoupily od koncepce k ověřené inovaci (*rámeček 2*).

Rámeček 2

Příklady úspěšného přenosu technologií v našem vzorku

NarcoScan

Kapesní a cenově dostupný přístroj na detekci omamných látek. Společnost NarcoScan uvádí na trh první kapesní a cenově dostupný přístroj na detekci omamných látek určený pro policejní hlídky v první linii, který umožňuje rychlou a přesnou detekci jakékoli pouliční drogy. Díky inovativní technologii spektrálního snímání, databázi drog aktualizované prostřednictvím cloudu a nízkým nákladům je možné zařízení nasadit ve velkém rozsahu, což pomáhá bezpečnostním složkám pracovat efektivněji, snižuje náklady a posiluje boj proti drogám.

UBEX

Produkt optického rozšíření podporující rozlišení 4K a 8K Ultra-High Definition určený k uvedení na globální trh na základě výsledků předchozího výzkumu a vývoje a posouzení proveditelnosti v rámci fáze 1. Projekt se týká správy skříněk pro audiovizuální signály. Inovativní prvek optického rozšíření UBEX spočívá v jeho schopnosti přenášet obrazové a zvukové signály na vzdálenost až 10 km bez zpoždění, a to pomocí nového protokolu pro rozšíření optických vláken. Tato inovace je obzvláště užitečná v prostředích, kde je zapotřebí přenos signálu na velké vzdálenosti, jako jsou budovy, stadiony a průmyslové prostory.

Lyo-Check

Automatická kontrola lyofilizovaných přípravků pomocí inovativního kontrolního systému založeného na informačních a komunikačních technologiích. V rámci projektu byl vyvinut inovativní, plně automatický průmyslový stroj pro kontrolu lyofilizovaných léčivých přípravků určených k injekčnímu podání. Klíčovými prvky jsou inovativní architektura kamerového systému se specifickou řadou algoritmů pro kontrolu a nově vyvinutá analýza plynné fáze pro testování sterility produktu prostřednictvím kontroly těsnosti uzávěru obalu. Tato inovace reaguje na potřeby výrobců léčivých přípravků, kteří vyrábějí lyofilizované přípravky, a to prostřednictvím inovativního automatického kontrolního zařízení, které umožňuje konzistentní a přesnou kontrolu lyofilizovaných parenterálních přípravků.

CHARME

Úspěšnost přenosu technologií lze připsat kombinaci vynikajících klinických výsledků a včasné podpory z fondů EU. Tento produkt, materiál pro rychlou syntetickou regeneraci kostí, který představuje bezpečnější a účinnější alternativu k autogenním štěpům a jiným kostním štěpům, je jediným produktem s klinickými údaji úrovně I.

CLARITY

Přináší sociální dopad na trhy – ratingová agentura zaměřená na sociální dopad a nástroj typu software as a service (SaaS) využívající umělou inteligenci, který investorům pomáhá optimalizovat sociální dopad jejich investičních portfolií. Díky finanční podpoře z programu Horizont 2020 mohla společnost Clarity provést důkladný průzkum trhu a realizovat strategický marketingový plán, který Clarity AI etabloval jako lídra v oblasti hodnocení sociálního dopadu. Tato zvýšená viditelnost na trhu sehrála klíčovou roli při získávání a konverzi nových klientů, kteří hledají spolehlivé a špičkové nástroje k optimalizaci sociálního dopadu svých investičních portfolií. Program Horizont 2020 rovněž umožnil vývoj nejmodernějších technologií a metodik, čímž došlo k posílení a rozšíření produktu.

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých navštívenými malými a středními podniky.

51 Zjistili jsme však také případy, kdy byly činnosti v oblasti přenosu technologií sice úspěšné, ale jejich zavádění na trh bylo přerušeno v důsledku akvizice společnosti nebo nedostatečné poptávky na trhu. Tyto případy poukázaly na nutnost zavést účinnější ochranná opatření, jako je například zajištění toho, aby inovace pokračovaly i po skončení financování, a to i v situacích, jako jsou akvizice nebo potíže na trhu, prostřednictvím zaručení přístupu ke klíčovým výsledkům, aby bylo možné efekty přenosu technologií chránit a udržet (***rámeček 3***).

Rámeček 3

Příklady přerušeného přenosu technologií v našem vzorku

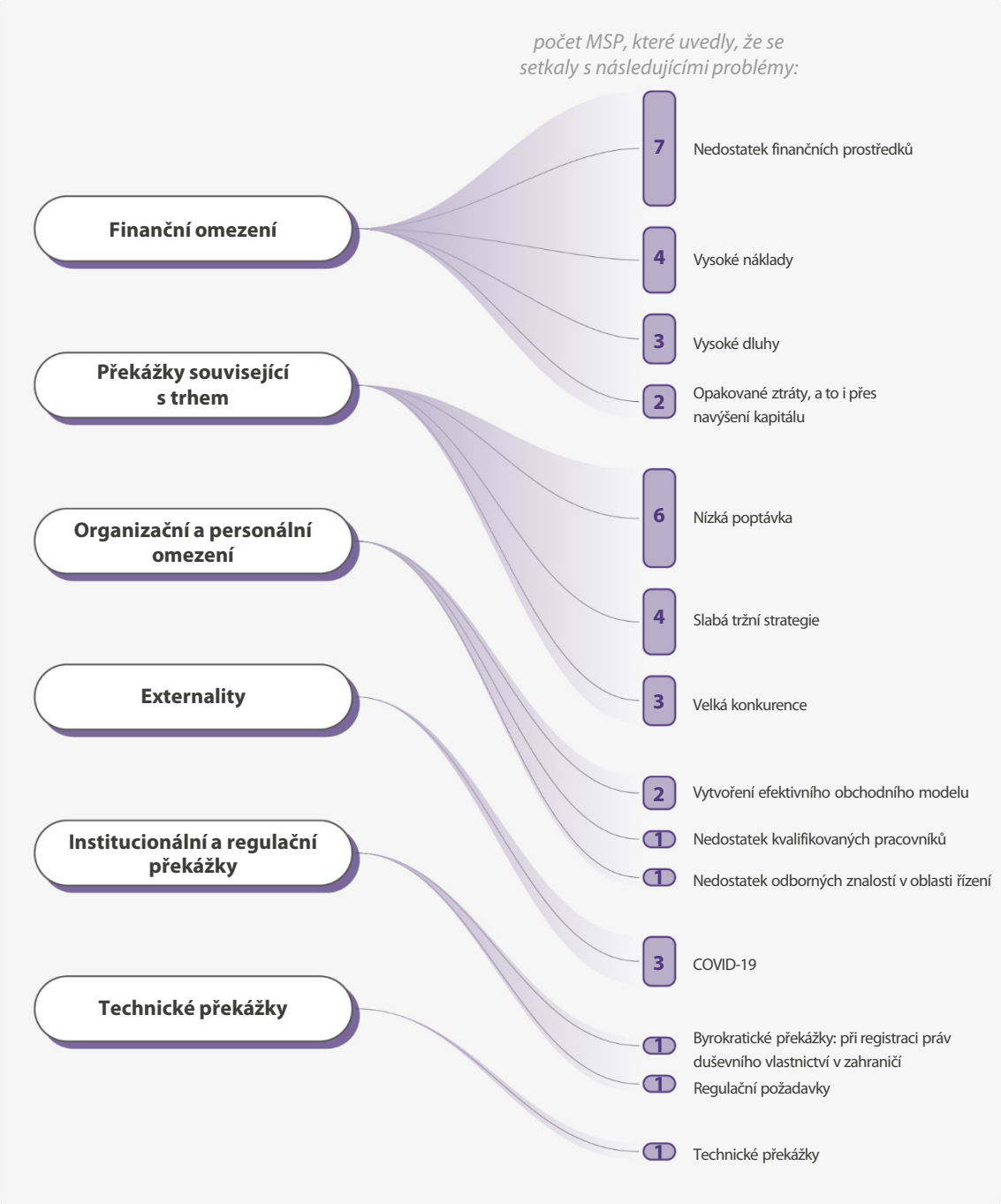
Projekt jednoho MSP ve Finsku v oblasti informačních a komunikačních technologií (v rámci režimu *Open Disruptive Innovation*), který měl potenciál k rozšiřování kapacity, byl zastaven v důsledku prodeje podniku, načež byl přerušen proces přenosu technologie.

Projekt jednoho MSP v Maďarsku v oblasti nanotechnologií (jehož cílem bylo urychlit jejich zavádění) byl po dokončení ukončen z důvodu nedostatečné poptávky. Do konce projektu uživatelská odvětví stornovala své objednávky.

Zdroj: EÚD.

52 Ačkoli byl nástroj pro malé a střední podniky určen k podpoře komercializace, zavádění na trh bylo omezené. Zjistili jsme, že dva ze 13 navštívených malých a středních podniků, které byly jedinými příjemci dotace, vykazovaly nulový růst a nemohly získat žádný další druh financování. Dalších sedm ze 13 navštívených malých a středních podniků dosáhlo fáze komercializace, avšak nedosáhlo zavedení svých technologických výstupů na trh. Ačkoli tyto malé a střední podniky prokázaly technologický pokrok a inovační kapacitu, jejich komercializaci bránila řada faktorů, jako jsou finanční omezení, překážky související s trhem, personální omezení, regulační překážky, technologické překážky či jiné vnější faktory (***obrázek 7***).

Obrázek 7 | Faktory omezující zavádění na trh u navštívených malých a středních podniků (jediných příjemců podpory)

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých navštívenými malými a středními podniky.

53 V rámci nástroje pro malé a střední podniky Komise doplnila grantovou podporu o služby usnadňující zavádění na trh, včetně odborného poradenství zaměřeného na zdokonalení obchodních modelů a zvýšení připravenosti pro investory, jakož i účast na networkingových akcích s cílem zvýšit viditelnost. V našem vzorku tři malé a střední podniky, které úspěšně komercializovaly své výstupy, rovněž využily služby odborného poradenství (***rámeček 4***).

Rámeček 4

Příklad MSP, který úspěšně zavedl projekt na trh a využíval služeb odborného poradenství a pomoci při rozvoji podniků

Díky podpoře EU se jednomu MSP podařilo vyvinout inovativní, plně automatizovaný průmyslový stroj na kontrolu lyofilizovaných léčivých přípravků (neboli mrazem sušených produktů, což jsou materiály – často léčivé přípravky, biologické přípravky nebo potraviny – dehydratované nízkoteplotním procesem (sublimací), kdy se zmrazená voda mění přímo z pevného skupenství na páru).

Ke komercializaci došlo díky úspěšnému prodeji a vývozu, získání patentů a strategickým partnerstvím. Tento inovativní produkt se stal součástí produktového portfolia společnosti, generoval tržby a posílil vedoucí postavení Evropy v oblasti technologií farmaceutické kontroly. Tento MSP se rozrostl ve velkou společnost.

Díky odbornému poradenství se podniku podařilo zdokonalit svou připravenost pro vstup investorů a pro strategii komercializace.

Zásluhou podpory v oblasti networkingu a zviditelnění se podniku podařilo zvýšit vývoz tohoto produktu a začlenit jej do svého portfolia.

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých navštívenými malými a středními podniky.

54 Jednalo se však o ojedinělé případy a v rámci programu se systematicky nesledovalo, zda odborné poradenství přispělo ke zlepšení efektů v oblasti využívání. V důsledku toho zůstává nejasné, do jaké míry poradenské služby přispěly k zavádění produktů na trh u širší skupiny malých a středních podniků.

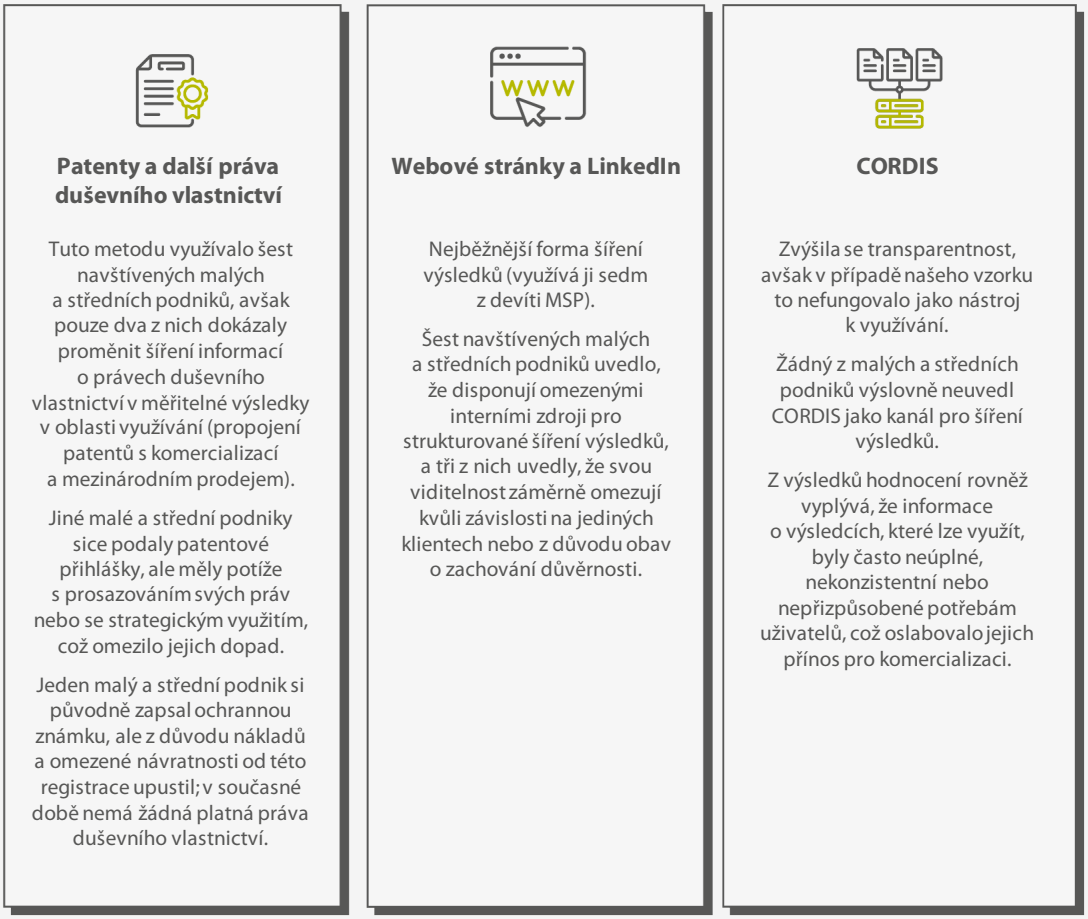
Iniciativy a nástroje Komise na podporu přenosu znalostí měly omezenou viditelnost a dopad

55 Šíření a využívání výsledků inovačních akcí zaměřených na malé a střední podniky se opíralo o řadu nástrojů, jejichž cílem bylo zvýšit viditelnost a podpořit přenos znalostí. Stejně jako u předchozích výzkumných programů patřily mezi klíčové kanály CORDIS (souhrny projektů), práva duševního vlastnictví (IPR), webové stránky projektů, akce a networking, jakož i odborné poradenství zaměřené na podporu komunikace a vývoje obchodních modelů.

56 Z našich návštěv malých a středních podniků však vyplynulo, že účinnost těchto akcí se lišila a že šíření a využívání výsledků nebylo vždy přizpůsobeno investorům. Malé a střední podniky využívaly různé přístupy, včetně patentů a demonstračních projektů, recenzovaných publikací a klinických ukázek, webových stránek a reklamních sítí, jakož i komunikace s investory (*rámeček 5*).

Rámeček 5

Kanály šíření a využívání výsledků: smíšená účinnost a slabá provázanost s využíváním

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých navštívenými malými a středními podniky.

57 V rámci programu Horizont 2020 byla dále zavedena iniciativa Inovační radar, jejímž cílem je podpořit přenos technologií tím, že budou identifikovány inovace s vysokým potenciálem a vyzdviženy ty, které jsou nejvíce připraveny k uvedení na trh. Podle hodnocení *ex post* programu Horizont 2020 více než polovina příjemců údajně o tomto nástroji nevěděla.

Účinnost nových nástrojů zavedených v rámci programu Horizont Evropa se teprve musí prokázat

58 V rámci současného programu Horizont Evropa Komise rozšířila a přepracovala sadu nástrojů programu Horizont 2020 (např. ERI Pathfinder, ERI Transition, ERI Accelerator, platforma pro výsledky programu Horizont, podpora výsledků programu Horizont a posílila služby v rámci nástroje na podporu politik). Na základě dostupné dokumentace a hodnoticích zpráv jsme porovnali zamýšlený účel nástrojů programu Horizont 2020 s nástroji zavedenými nebo přepracovanými v rámci současného programu Horizont Evropa, přičemž jsme se zaměřili zejména na jejich podporu v oblasti přenosu technologií, zavádění na trh, šíření a využívání výsledků (***příloha IV***).

59 Komise neprovedla posouzení účinnosti nástrojů programu Horizont 2020. Naše analýza provedená v době auditu navíc ukázala, že klíčové nedostatky těchto nástrojů, pokud jde o jejich schopnost podporovat přenos technologií a posilovat jejich zavádění na trh a šíření výsledků, přetrvávají i v rámci současného programu Horizont Evropa. Komise v tomto ohledu připravuje a předkládá nové iniciativy.

60 V rámci VFR na období 2028–2034 hodlá Komise zřídit fond ECF a úzce související, ale samostatně fungující pokračování připravovaného programu Horizont Evropa. Návrh týkající se fondu ECF je součástí širšího přístupu k posílení konkurenceschopnosti, technologické suverenity a odolnosti EU a bude podporovat inovativní startupy a malé a střední podniky. Ve svém stanovisku k ECF poukazujeme na výhody kombinovaného a kumulativního financování a vítáme návrh na zřízení jednotné brány (jednotného portálu), která usnadní přístup zejména malým a středním podnikům.

Rámec pro monitorování programu Horizont 2020 nesledoval účinně hospodářskou výkonnost účastníků ani jejich inovační kapacitu

61 V posouzení dopadů programu Horizont 2020 Komise označila evropský „rozdíl v inovacích“ za klíčovou slabinu, která je příčinou nízké produktivity a klesající konkurenceschopnosti. Zdůraznila význam vytváření průlomových technologií a jejich proměny v inovace (nové produkty, procesy a služby), které se uplatní v širším hospodářství. Zpráva rovněž zdůraznila souvislost mezi inovační kapacitou podniků a jejich návratností investic, vývozní výkonností a zaměstnaností[15].

[15] Posouzení dopadů, oddíl 2, s. 7.

62 V následující části zkoumáme, zda Komise zavedla adekvátní rámec pro sledování toho, jak program Horizont 2020 a jeho priorita „vedoucí postavení v průmyslu“ přispěly k hospodářské výkonnosti a inovační kapacitě účastníků.

Cíle a ukazatele programu nebyly koncipovány tak, aby posuzovaly hospodářskou výkonnost a inovační kapacitu účastníků, ani tyto faktory neměřily

Cíle byly definovány příliš obecně, a neumožnily proto měření celkové výkonnosti

63 Z naší analýzy vyplynulo, že cíle programu stanovené v právním rámci programu Horizont 2020 nebyly dostatečně podrobné, aby bylo možné měřit pokrok při jejich dosahování. Jak obecné, tak specifické cíle stanovené v nařízení o programu Horizont 2020 byly definovány strategicky a měly obecný charakter. Totéž platilo i pro doplňkové cíle v hlavních tematických oblastech, jako jsou IKT a nanotechnologie, vyspělé materiály, biotechnologie, vyspělá výroba a zpracování a inovace v malých a středních podnicích, které jsou uvedeny v přílohách k právnímu základu (***obrázek 8***).

Obrázek 8 | Program Horizont 2020: obecný a specifický cíl pro oblast LEIT

Obecný cíl

Horizont 2020

přispět k vybudování společnosti a hospodářství založených na znalostech a inovacích v celé Unii mobilizací dalších prostředků k financování výzkumu, vývoje a inovací a přispěním k tomu, aby byly dosaženy cíle výzkumu a vývoje

Specifický cíl

LEIT

…udržet si a rozvíjet prostřednictvím výzkumu a inovací celosvětové vedoucí postavení v základních technologiích a výzkumu vesmíru, o něž se opírá konkurenceschopnost v řadě stávajících a vznikajících průmyslových a dalších odvětví

Zdroj: nařízení o programu Horizont 2020, článek 5 a příloha I.

64 Ani v případě současného programu Horizont Evropa Komise nestanovila operační cíle pro jednotlivé tematické oblasti, nýbrž je stanovila pro program jako celek. To se liší od ostatních programů EU na podporu výzkumu a inovací. Například jsme si všimli, že program Digitální Evropa[16] má operační cíle v rámci každé ze svých pěti konkrétních tematických oblastí.

Ukazatele použité pro program Horizont 2020 nebyly vhodné pro sledování hospodářské výkonnosti podniků ani jejich inovační kapacity

65 Finanční nařízení EU vyžaduje, aby výdaje EU byly zaměřeny na výkonnost a aby bylo dosahování cílů sledováno prostřednictvím ukazatelů výkonnosti[17]. Nařízení o programu Horizont 2020[18] vyžadovalo časově vymezené ukazatele, které měly být realistické, měly odrážet intervenční logiku a být v souladu s hierarchií cílů a činností programu. Kromě toho bylo v prováděcím rozhodnutí k programu Horizont 2020 stanoveno sedm povinných ukazatelů výkonnosti[19] pro prioritu „vedoucí postavení v průmyslu“ (***obrázek 9***).

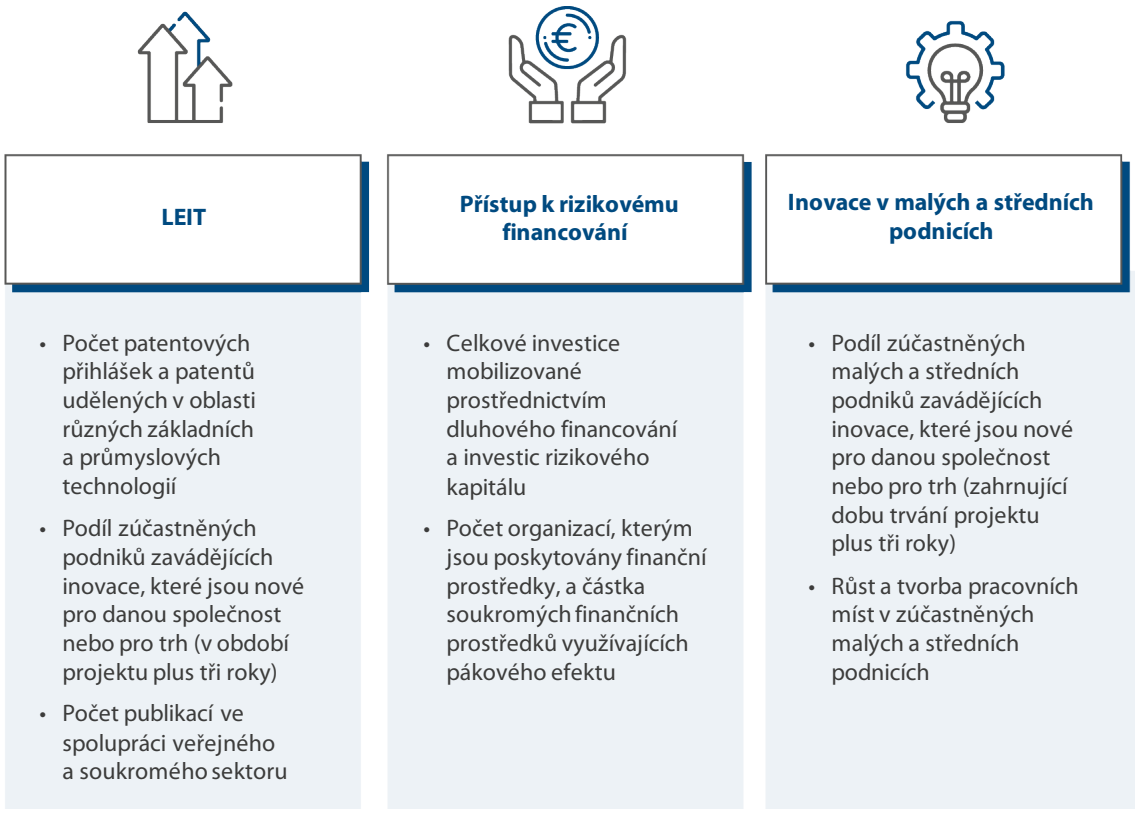
[16] Nařízení č. 694/2021.

[17] Článek 30 nařízení č. 966/2012, článek 33 nařízení 2018/1046 a článek 33 nařízení 2024/2509.

[18] 46. bod odůvodnění.

[19] Příloha II rozhodnutí Rady 2013/743/EU. V červnu 2012 byly v rámci posouzení dopadů identifikovány pouze tři možné ukazatele – jeden pro každý specifický cíl.

Obrázek 9 | Ukazatele výkonnosti pro prioritu „vedoucí postavení v průmyslu“

Zdroj: EÚD na základě rozhodnutí Rady 2013/743/EU.

66 Komise následně zavedla monitorovací opatření, včetně definic jednotlivých ukazatelů, požadavků na údaje, výchozích hodnot a cílů. Program Horizont 2020 měl být hodnocen z hlediska výsledků a dopadu, které se měly měřit na základě těchto ukazatelů.

67 Zjistili jsme významné rozdíly ve způsobu, jakým byly definovány očekávané dopady u akcí v rámci spolupráce a akcí zaměřených na malé a střední podniky v pracovních programech pro tematické oblasti IKT, NMBP a inovací malých a středních podniků. V případě společných akcí se očekávané dopady týkaly širšího spektra cílů, které přesahovaly rámec hospodářské výkonnosti. V případě inovačních akcí malých a středních podniků se program jasněji zaměřil na hospodářské dopady pro podporované společnosti (***obrázek 10***).

Obrázek 10 | Příklady popisu očekávaného dopadu v pracovních programech

Společné projekty

Očekávaný dopad akce „Vysoce účinné izolační materiály s vylepšenými vlastnostmi“ v rámci pracovního programu NMBP na období 2016–2017

(Kód akce: EEB-01-2016)

Ve srovnání s nejmodernějšími materiály a komponenty by nově vyvinuté materiály měly přinést:

- zlepšení izolačních vlastností na úrovni jednotlivých komponentů nejméně o 25 %,
- snížení celkových nákladů nejméně o 20 % ve srovnání se stávajícími řešeními,
- zlepšení životnosti komponentů nejméně o 20 %,
- dodržování zásad udržitelnosti,
- zlepšení kvality vnitřního ovzduší,
- důkaz vysokého potenciálu pro uplatnění jak v novostavbách, tak při rekonstrukcích v Evropě,
- snazší zavedení,
- snížení spotřeby energie během celého životního cyklu budovy nejméně o 15 %,
- podíl na normalizačních a certifikačních činnostech.

Akce zaměřené na malé a střední podniky

Očekávaný dopad akce „Urychlení zavádění nanotechnologií, vyspělých materiálů nebo vyspělých výrobních a zpracovatelských technologií v malých a středních podnicích“ v rámci pracovního programu pro NMBP na období 2014–2015

(Kód akce: H2020-SMEINST-2-2014)

Očekávané dopady:

- zvyšování ziskovosti a růstu prostřednictvím kombinace a přenosu nových i stávajících znalostí do inovativních, radikálních a konkurenceschopných řešení, která umožňují využít evropské i globální obchodní příležitosti,
- zavádění na trh a šíření inovací, které udržitelným způsobem řeší konkrétní výzvy,
- zvýšení soukromých investic do inovací, zejména zapojení soukromých spoluinvestorů a/nebo následných investic,
- očekávaný dopad by měl být jasně popsán z kvalitativního i kvantitativního hlediska (např. obrat, zaměstnanost, velikost trhu, správa duševního vlastnictví, tržby, návratnost investic a zisk).

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

68 Dále jsme zjistili, že Komise definovala ukazatele týkající se „růstu a tvorby pracovních míst“, konkrétně změny obratu a počtu zaměstnanců, u nichž však nemusí nutně existovat příčinná souvislost mezi výstupy projektu a hospodářskou výkonností. Kromě toho Komise v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ shromáždila údaje k těmto ukazatelům pouze pro malé a střední podniky, ačkoli se na společných projektech podílely i jiné typy podniků zaměřených na zisk.

69 Zjistili jsme také nesrovnalosti v definici podobných ukazatelů v rámci jednotlivých konkrétních cílů. Například ukazatel pro měření inovací zavedených na trh v rámci cíle LEIT („podíl zúčastněných podniků zavádějících inovace, které jsou nové pro danou společnost“) se lišil od odpovídajícího ukazatele v rámci nástroje pro malé a střední podniky (definovaného jako „počet a podíl zúčastněných malých a středních podniků zavádějících inovace, které jsou nové pro danou společnost nebo pro trh“)[20]. Ačkoli se jednalo o podobné ukazatele, způsob jejich definování nebyl jednotný (druhý z nich zahrnoval také počet účastníků), což znamenalo, že nebyly porovnatelné. Kromě toho byly obě definice nejednoznačné, protože vycházely z vlastních údajů příjemců o tom, zda byly inovace zavedeny nebo plánovány (v průběhu trvání projektu nebo v následujících třech letech).

70 Navíc Komise shromažďovala údaje pouze v průběhu realizace projektu a nikoli ve fázi komercializace po skončení projektu. Údaje byly získány prostřednictvím pravidelných zpráv předkládaných na konci každé fáze projektu[21] a Komise po skončení projektů nepožadovala žádné další informace.

71 Výchozí hodnota byla stanovena pouze pro jeden ze sedmi povinných ukazatelů („počet organizací, kterým jsou poskytovány finanční prostředky, a částka soukromých finančních prostředků využívajících pákového efektu“) a u šesti ze sedmi povinných ukazatelů výkonnosti definovaných pro prioritu „vedoucí postavení v průmyslu“ nebyly výchozí hodnoty uvedeny.

Některé vnitrostátní agentury používají vhodnější ukazatele pro sledování hospodářské výkonnosti podniků nebo jejich inovační kapacity

72 Porovnali jsme také ukazatele používané v rámci programu Horizont 2020 s ukazateli, které používají vnitrostátní inovační agentury v pěti navštívených členských státech. Ve třech členských státech (Finsko, Nizozemsko a Španělsko) používaly vnitrostátní inovační agentury k měření očekávaných a skutečných hospodářských přínosů vhodnější ukazatele než ty, které stanovila Komise. Španělská agentura například vycházela z podílu tržeb a vývozu společností, který lze připsat technologickým inovacím z financovaných projektů v různých časových okamžicích (očekávaný podíl na konci projektu a skutečný podíl po komercializaci). V Nizozemsku sledovala agentura u projektů souvisejících s inovační politikou zaměřenou na plnění úkolů a projektů Národního fondu pro růst hospodářské výsledky podniků. Ve Finsku agentura podrobně sledovala růst podniku a jeho vývozní výkonnost.

---

[20] Ukazatele programu Horizont 2020.

[21] Šablona pravidelné zprávy pro program Horizont 2020.

73 Kromě toho agentury, které jsme navštívili, sledovaly hospodářskou výkonnost podniků nejen v průběhu realizace projektu, ale i po jeho dokončení. Například:

- v Nizozemsku agentura sledovala hospodářskou výkonnost podniků během realizace projektu i po jeho dokončení,
- ve Španělsku monitorovací systém agentury shromažďuje informace po dokončení projektů a dva roky poté, co jsou výsledky uvedeny na trh,
- ve Finsku státní agentura také prováděla hodnocení financovaných projektů po jejich dokončení,
- v Itálii sledovala státní agentura výsledky jak v průběhu realizace, tak i po dokončení projektu,
- maďarské státní agentury sledovaly výsledky některých výzev po jejich ukončení a během „dodatečné lhůty“ (tři roky), avšak nikoli déle.

Monitorování ze strany Komise není zaměřeno na jednotlivé subjekty ani není dlouhodobé

Monitorování ze strany Komise se nezaměřuje na dopad na podporované subjekty

74 Monitorování programu Horizont 2020 ze strany Komise nebylo výslovně zaměřeno na shromažďování informací od účastníků v průběhu několika rámcových programových období ani na využití těchto údajů pro longitudinální studie. Takový přístup by vyžadoval definování jedinečného identifikátoru pro každý subjekt a sledování změn v právní struktuře subjektu v průběhu času (jako jsou fúze, odštěpení nebo ukončení činnosti); tato funkce je k dispozici u všech grantových dohod v systému elektronických grantů Komise (e-Grants).

75 Monitorování ze strany Komise i struktura databáze se nicméně zaměřovaly spíše na projekty než na zúčastněné subjekty. Podrobné údaje o inovacích, jako je například počet práv duševního vlastnictví na jednoho účastníka, nebyly k dispozici, s výjimkou projektů s jediným příjemcem, kde na každý projekt připadal jeden účastník. Kromě toho nejsou monitorovací systémy Komise a skupiny EIB propojeny. Z tohoto důvodu není možné generovat data založená na subjektech napříč celým spektrem finančních nástrojů programu Horizont 2020.

76 V databázi CORDA, která slouží Komisi k monitorování, navíc nebyly k dispozici žádné informace o finanční situaci účastníků. To znemožnilo jakékoli smysluplné sledování hospodářské výkonnosti zúčastněných podniků v průběhu času. Podle Komise byly od roku 2023 v některých případech finanční údaje z databáze Orbis nahrány do databáze CORDA.

77 Rovněž v rámci stávajícího programu Horizont Evropa neposkytuje monitorovací systém Komise všechny údaje nezbytné k provedení dlouhodobé analýzy týkající se jednotlivých účastníků komplexním způsobem. V důsledku toho nelze spolehlivě sledovat ani vyhodnocovat návratnost veřejných investic a dlouhodobé účinky na jednotlivé podniky.

78 Ve svém stanovisku k návrhu Komise týkajícímu se příštího programu Horizont Evropa na období 2028–2034 jsme uvedli, že navrhované ukazatele neumožní snadno shromažďovat údaje o jednotlivých podnicích, a omezení zjištěná v této souvislosti proto budou platit i nadále.

V posouzení Komise provedeném na konci projektů se důsledně neověřovaly výsledky šíření výstupů ani plnění obchodního plánu

79 Na konci každého vykazovaného období musí účastníci zadat monitorovací údaje (například počet práv duševního vlastnictví, obrat nebo počet zaměstnanců) do systému CORDA. Zjistili jsme však, že ne všechny druhy duševního vlastnictví vzniklé na základě inovací byly v databázi zachyceny, jelikož žádosti o poskytnutí údajů nezahrnovaly informace týkající se obchodního tajemství a softwarových licencí. Pouze devět z 25 navštívených malých a středních podniků chránilo své inovační výstupy pomocí patentů a sedm k tomu využilo obchodní tajemství nebo softwarové licence. Tuto situaci potvrzují i odpovědi z našeho průzkumu: 29 malých a středních podniků (což představuje přibližně 34 % odpovědí) uvedlo, že výsledky jejich projektů v rámci programu Horizont 2020 vedly k podání žádostí o nové patenty. Zároveň dalších 52 projektů (tj. 61 % odpovědí) přineslo jiné inovační výsledky než patenty.

80 Někteří účastníci, zejména v projektech s jediným příjemcem, uvedli ve svých konečných podnikatelských plánech informace týkající se obchodních tajemství nebo softwarových licencí. Jelikož však tento typ údajů o právech duševního vlastnictví není zahrnut do databáze Komise, není zahrnut ani do monitorování.

81 Zároveň jsme v souvislosti s ukazatelem týkajícím se patentů zjistili metodologické problémy, které vedly k systematickému nadměrnému vykazování, protože tento ukazatel zahrnoval i „související patenty“, tj. patenty, pro něž byla podána přihláška před zahájením projektu. Tato práva duševního vlastnictví neměla s financováním v rámci programu Horizont 2020 vůbec nic společného, tvořila však podstatnou část hodnot ukazatelů. U projektů s cílem LEIT financovaných v rámci programu Horizont 2020 bylo do roku 2025 až po zahájení projektu podáno pouze 147 (přibližně 23 %) z celkových 642 patentových přihlášek vykázaných Komisí a pouze 62 z celkových 261 udělených patentů (přibližně 24 %).

82 Dále jsme porovnali vybrané odhady z podnikatelských plánů se skutečnými hospodářskými výsledky, abychom zjistili, do jaké míry byly odhady uvedené účastníky v jejich podnikatelských plánech realistické. Nejméně u tří ze 13 navštívených malých a středních podniků, které byly jedinými příjemci podpory a které předložily účetní závěrky alespoň za některé roky, jsme zjistili, že jejich původní podnikatelské plány výrazně nadhodnocovaly (tj. nejméně o třetinu) potenciální nárůst jejich hospodářské výkonnosti, ať už z hlediska zaměstnanosti, nebo tržeb (***rámeček 6***).

Rámeček 6

Několik příkladů příliš optimistických podnikatelských plánů

U jednoho italského MSP zahrnutého do našeho vzorku jsme porovnali odhady uvedené v jeho výsledném podnikatelském plánu předloženém na konci projektu s jeho účetní závěrkou:

— skutečný počet zaměstnanců odpovídal 54 % odhadu v roce 2021, 57 % v roce 2022, 37 % v roce 2023 a pouze 25 % v roce 2024,

— skutečné příjmy výrazně zaostaly za odhady a dosáhly přibližně 15 % původních odhadů pro rok 2021, 4 % pro roky 2022 a 2023 a pouze 1 % pro rok 2024.

Podle účetní závěrky měl jeden španělský MSP v roce 2015 celková aktiva ve výši 1,5 milionu EUR. Jeho podnikatelský plán, který byl součástí grantové dohody z roku 2015, předpokládal, že do roku 2019 dosáhnou celková aktiva výše 80 milionů EUR. Na konci roku 2019 však účetní závěrka téže společnosti uváděla celková aktiva ve výši pouhých 4 milionů EUR.

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých Komisí a navštívenými malými a středními podniky.

83 Nakonec jsme zaznamenali případy, kdy žadatelé v rámci různých výzev uvedli ve svém podnikatelském plánu pro předchozí výzvu příliš optimistické odhady, které následně ve svých žádostech o dotaci v rámci pozdějších výzev revidovali směrem dolů. Systematické posuzování projektů ze strany Komise po jejich ukončení by mohlo účastníky více motivovat k přípravě důkladnějších a realističtějších návrhů a podnikatelských plánů, a tím i k realističtějšímu odhadu toho, jak se účast v programech EU pro výzkum a inovace může mít dopad na jejich hospodářskou výkonnost.

Omezené následné sledování stavu po ukončení projektu neumožnilo posoudit komercializaci a rozšiřování kapacity malých a středních podniků

84 V rámci našeho průzkumu malé a střední podniky označily za klíčové faktory podporující jejich působení na trhu vysokou odbornou způsobilost (přibližně 46 %) a také vyspělost v oblasti inovací a poptávku na trhu (přibližně 52 %). Z důkazních informací získaných od malých a středních podniků, které jsme navštívili v rámci našeho auditu, však vyplynulo, že tyto faktory nevedly systematicky k rozšíření kapacity.

85 Více než polovina navštívených malých a středních podniků, které se účastnily společných projektů (sedm ze 12 malých a středních podniků), své výstupy nekomercializovala. Důvodem byla především absence jakéhokoli takového záměru (tři případy), omezená konkurenceschopnost ve srovnání s jinými řešeními na trhu (jeden případ) a zastaralost daného řešení (dva případy) nebo obchodní rozhodnutí (jeden případ). Podobně i více než polovina navštívených malých a středních podniků, které se programu účastnily jako jediní příjemci podpory (sedm ze 13 malých a středních podniků), rovněž uvedla, že po dokončení projektu potřebovala další podporu. Zaznamenali jsme také dva případy, kdy malé a střední podniky ukončily svou činnost nebo zastavily výzkumné a inovační aktivity, a to buď proto, že se jim nepodařilo získat další finanční prostředky, nebo v důsledku obchodního rozhodnutí. Ačkoli jsou výnosy z výzkumu a inovací ze své podstaty nejisté, domníváme se, že tyto údaje odrážejí nedostatky ve způsobu, jakým Komise identifikuje nejslibnější projekty a následné finanční potřeby na konci projektu.

86 V této souvislosti jsme zaznamenali iniciativu osvědčených postupů Agentury Evropské unie pro kosmické služby (EUSPA), která je částečně financována v rámci stávajícího programu Horizont Evropa a která podporuje rozvoj trhu v navazujícím kosmickém odvětví EU a zavádění kosmických řešení (CASSINI). V rámci této iniciativy jsou výsledky projektů účastníků podrobně sledovány a jsou přidělovány následné finanční prostředky, aby bylo možné tyto výsledky dále rozvíjet s ohledem na jejich uvedení na trh.

87 Zhodnotili jsme rovněž dopad projektu na hospodářské výsledky 25 navštívených malých a středních podniků, jelikož tyto informace nejsou k dispozici v monitorovacím rámci Komise. Téměř všech 12 malých a středních podniků zapojených do společných projektů v našem vzorku působilo především jako vývojáři technologií. Granty v průběhu realizační fáze zvýšily jejich příjmy, avšak nejméně devíti z nich se nepodařilo zajistit využívání výstupů projektu trhem. Proto jsme nemohli prokázat příčinnou souvislost mezi technologickými výstupy projektu a hospodářskými výsledky podniků.

88 Pozitivní je, že u čtyř případů, kdy se účastníkům podařilo zajistit pro efekty technologického vývoje jejich využití na trhu, jsme identifikovali klíčové faktory, které k těmto úspěchům vedly (***obrázek 11***).

Obrázek 11 | Klíčové faktory, které stojí za příklady hospodářského úspěchu

IKT (Open Disruptive Innovation)

Maďarsko

Výjimečná kvalita splňující požadavky vyššího segmentu trhu: rok 2023 byl výjimečný tím, že se jim podařilo ztrojnásobit obrat u svého inovativního produktu ve srovnání s rokem 2022 (díky kombinaci nižší ceny a vyšší poptávky). V roce 2024 zaznamenal obrat tohoto inovativního produktu pokles (přibližně půl milionu), protože na trh vstoupilo více konkurentů. Obrat se sice snížil, ale zůstává stabilní.

Na základě poptávky: ačkoli tento malý a střední podnik nemá v úmyslu tento produkt dále vyvíjet, jelikož se poptávka nyní přesunula od takovýchto vysoce kvalitních technologií k technologiím střední kvality, domnívá se přesto, že poptávka po tomto produktu stále existuje.

Itálie

Faktory úspěchu zavedené již ve fázi přípravy návrhu: mezi ně patřila analýza výzev a potřeb trhu, včetně poptávky a zapojení zainteresovaných podniků.

Finanční prostředky programu Horizont 2020: umožnily italskému malému a střednímu podniku konkurenceschopně působit na trhu jako prvnímu poskytovateli řešení tohoto typu.

Španělsko

Nové řešení, které účinně reaguje na potřeby zákazníků

Financování v rámci programu Horizont 2020: umožnilo španělskému malému a střednímu podniku soustředit své zdroje na vytvoření co nejlepšího produktu, čímž se urychlil jeho vývoj a uvedení na trh. Společnost vyvinula technologickou platformu zaměřenou na udržitelnost, která využívá strojové učení a velká data k poskytování informací o environmentálních a sociálních otázkách investorům, organizacím a spotřebitelům.

Zdravotnictví

Nizozemsko

Klinické údaje prokazující dobrou kvalitu: tento produkt je jediným svého druhu, u kterého jsou k dispozici klinické údaje úrovně I, a to i u pacientů s oslabeným zdravotním stavem (například kuřáků).

Financování v rámci programu Horizont 2020: mělo zásadní význam pro nastartování nakonec úspěšné komercializace produktu a pomohlo tomuto malému a střednímu podniku: získat předklinická data pro účely šíření výsledků, získat regulační schválení, najmout vědce pro (před)klinický vývoj, jehož výsledky budou využity k šíření výsledků (pro zvýšení viditelnosti a získání regulačních schválení), najmout provozovatele a modernizovat čisté prostory pro výrobu na nejmodernější úrovni. To pomohlo nizozemskému malému a střednímu podniku najít vhodného partnera pro fúzi a zahájit komercializaci. Své první produkty uvedl na trh v roce 2018 v EU a v USA.

Zdroj: EÚD na základě informací poskytnutých navštívenými malými a středními podniky.

Nesprávné nebo neúplné údaje omezily schopnost Komise monitorovat program Horizont 2020

89 Komise při monitorování programu Horizont 2020 využívá údaje z několika zdrojů, včetně údajů poskytnutých samotnými příjemci (patenty, inovace, publikace, obrat a počet pracovních míst) a údajů od pověřených subjektů, jako je například skupina EIB.

90 Již v naší výroční zprávě za rok 2024[22] jsme poukázali na nedostatky ve spolehlivosti vykazovaných údajů z programu Horizont 2020. Tuto skutečnost potvrdily i naše kontrolní návštěvy na místě v pěti členských státech, kde jsme u 22 ze 33 projektů v našem vzorku zjistili případy neúplného a nejednotného vykazování. To se týká i případu dvou malých a středních podniků, u nichž byly nahlášené údaje (o jejich finanční situaci či počtu zaměstnanců) nesprávné. V rámci jiného projektu ne všichni členové konsorcia každý rok vyplňovali roční údaje o skutečném a očekávaném obratu a počtu zaměstnanců. To lze přičíst skutečnosti, že údaje z monitorování jsou poskytovány na základě vlastního hlášení účastníků a Komise je systematicky neověřuje.

91 Na základě údajů obsažených v databázi CORDA vypočítala Komise hodnoty ukazatelů týkajících se patentů, inovativních podniků, publikací, obratu a pracovních míst, které pokrývají celý program Horizont 2020. Tyto hodnoty byly vypočítány v různých časových obdobích a uváděny v různých souvislostech. Jelikož zdroje dat nebyly archivovány, nemohli jsme vykázané hodnoty ukazatelů ověřit.

92 U projektů v našem vzorku jsme v databázi CORDA zjistili další nesrovnalosti. Například u pěti z 18 společných projektů počet inovativních podniků, který uvedli příjemci, převýšil počet zúčastněných podniků a malých a středních podniků v konsorciích. Kromě toho jsme u tří z 15 projektů s jediným příjemcem zjistili, že jediný malý a střední podnik zapojený do projektu byl kvůli nesprávnému vlastnímu podávání zpráv započítán dvakrát.

93 A v neposlední řadě EIF nemonitoroval, zda podporované malé a střední podniky úspěšně uvedly výstupy výzkumu na trh nebo je šířily, ačkoli takové monitorování bylo stanoveno v dohodě o přiznání příspěvku. To znemožnilo jakékoli posouzení dlouhodobého dopadu Záruky pro MSP na inovace ze strany účastníků.

94 Tyto nedostatky ve způsobu vymezení cílů a ukazatelů programu a v kvalitě a spolehlivosti monitorovacích údajů měly dopad i na hodnocení *ex post* provedené Komisí (viz také body ***63***–***71***).

---

[22] Bod 3.55: „Nedostatek podrobných informací o vykazovaných klíčových ukazatelích výkonnosti pro program Horizont 2020 významně omezuje spolehlivost předložených údajů.“

V rámci hodnocení *ex post* programu Horizont 2020 nebyl posuzován přínos programu k hospodářské výkonnosti účastníků ani k jejich inovační kapacitě

95 Podle nařízení o programu Horizont 2020[23] musela Komise provést průběžné hodnocení (do konce roku 2017) a hodnocení *ex post* (do konce roku 2023) tohoto programu. V rámci hodnocení *ex post* měla Komise za úkol program posoudit, a to z hlediska jeho opodstatněnosti, provádění a dosažených výsledků, jakož i z hlediska dlouhodobých dopadů a udržitelnosti, s cílem poskytnout podklady pro rozhodování o následných opatřeních[24]. Toto hodnocení mělo být provedeno v souladu s pokyny Komise ke zlepšování právní úpravy.

96 Pokud jde o hodnocení dopadu výzkumných programů financovaných EU, a zejména jejich přínosu pro hospodářskou výkonnost a inovační kapacitu, objevují se některé výzvy (***obrázek 12***).

[23] Článek 32.

[24] Čl. 32 odst. 4.

Obrázek 12 | Výzvy týkající se hodnocení dopadu přínosu výzkumných a inovačních programů financovaných EU pro hospodářskou výkonnost a inovační kapacitu

Různé cíle a nástroje

Bez jasně definovaného politického cíle není možné provést smysluplné hodnocení veřejné intervence. Tento požadavek na srozumitelnost zahrnuje i transparentnost ohledně priorit či váhy jednotlivých cílů v případě, že daná politická intervence slouží současně k dosažení více cílů. Programy EU na financování výzkumu však stanovují celou řadu cílů. V případě hodnocení *ex post* představuje toto hromadění cílů bez jakéhokoli uvedení toho, jak vážit potenciálně protichůdné cíle, zásadní problém. Kromě toho pokud jde o výzkum financovaný EU, existují různé nástroje zaměřené na různé cíle a někdy i na vzájemně si konkurující priority. Závěry vyplývající z hodnocení jednoho nástroje nebo vybrané široké oblasti činnosti se nemusí vztahovat na jiné cíle a oblasti, což ztěžuje vyvození obecných závěrů o celkovém dopadu programů financování EU.

Atribuce a efekty přelévání

Přímé propojení financování výzkumu a inovací ze strany EU s dopady na úrovni průmyslu, regionů či účastníků je problematické kvůli nedostatkům stávajícího rámce. Kromě toho přínosy, které se projevují i mimo okruh přímých příjemců, ztěžují určení, komu tyto přínosy náleží.

Kvalita údajů

Hodnocení obecně vycházejí z monitorovacích údajů shromážděných a zpracovaných v průběhu realizace programu; kvalita hodnocení *ex-post* je často omezena neúplnými nebo nepřesnými údaji.

Ukazatele výkonnosti

V rámci hodnocení *ex post* by měla být míra dosažení politických cílů kvantifikována na základě robustních a spolehlivých ukazatelů výkonnosti. V praxi je však často obtížné takové ukazatele předem stanovit.

Problematika načasování

Vzhledem k omezeným údajům se většina hodnocení dopadu výzkumných programů zaměřuje na krátkodobé účinky, ačkoli skutečný dopad financování výzkumu se často projeví až po letech či desetiletích.

Zdroj: EÚD.

97 V následující části zkoumáme, do jaké míry se Komise při hodnocení přínosu programu Horizont 2020 k hospodářské výkonnosti a inovační kapacitě účastníků zabývala těmito výzvami.

Nařízení o programu Horizont 2020 nevyžadovalo posouzení dopadu na účastníky

98 Podle nařízení o programu Horizont 2020[25] mělo hodnocení *ex post* mimo jiné posoudit dlouhodobé dopady programu a aspekty týkající se šíření a využívání výsledků výzkumu. Dlouhodobé dopady lze měřit na různých úrovních, například na úrovni společnosti, ekonomiky nebo jednotlivých účastníků programu.

99 V této souvislosti podotýkáme, že nařízení o programu Horizont 2020 výslovně nevyžadovalo, aby Komise posuzovala takové dopady na účastníky. V důsledku toho se hodnocení *ex post* Komise na tento aspekt nezaměřilo. Například „zlepšení hospodářské výkonnosti účastníků" nepatřilo mezi obecné cíle programu Horizont 2020. Podobně se specifické cíle dílčí priority LEIT týkaly výzkumu a inovací, které podporují „konkurenceschopnost" v širším smyslu, nikoli na úrovni jednotlivých účastníků. Proto ani hodnocení *ex post* Komise neodráželo hospodářskou výkonnost.

Komise se při svém hodnocení *ex post* programu Horizont 2020 opírala především o makroekonomické a mikroekonomické modely, aby posoudila hospodářské dopady

100 Hodnocení *ex post* programu Horizont 2020, které Komise zveřejnila v lednu 2024, pomocí kombinace několika přístupů posuzovalo, zda byly splněny obecné a specifické cíle programu Horizont 2020 (***obrázek 8***). Nejprve provedla analýzu údajů, které účastníci vykázali v souvislosti s ukazateli stanovenými v nařízení o programu Horizont 2020. Zadruhé využila makroekonomické modely k odhadu dopadů na „hrubý domácí produkt" (HDP) EU a na zaměstnanost a mikroekonomický model k posouzení dopadů na účastníky. A zatřetí v rámci hodnocení *ex post* posoudila, do jaké míry program umožnil přístup k rizikovému kapitálu.

[25] Tamtéž.

101 Kromě toho se Komise při *ex post* hodnocení dílčí priority LEIT opírala především o tři různé studie: první se týkala činností v oblasti digitální a průmyslové transformace, druhá se týkala inovativní Evropy (se zaměřením na inovace v malých a středních podnicích a přístup k programům rizikového financování) a třetí se týkala pilotního projektu ERI (bod ***41***). Tyto studie na základě vzorku posuzovaly – do určité míry – účinky, které měla účast podniků v programu na jejich hospodářskou výkonnost. Nebyla však vypracována žádná studie, která by zkoumala dopady na inovační kapacitu podniků.

Ukazatele použité k měření přínosu programu Horizont 2020 k hospodářské výkonnosti nebyly specifické ani pro daný program, ani pro jednotlivé účastníky

102 Nařízení o programu Horizont 2020 stanovilo tři ukazatele pokroku ve vztahu k obecným cílům (***obrázek 8***):

- cíl v oblasti výdajů na výzkum a vývoj (3 % HDP) strategie Evropa 2020,
- „hlavní ukazatel pro inovace“[26] vytvořený v rámci strategie Evropa 2020,
- podíl výzkumných pracovníků v aktivním obyvatelstvu.

103 Zjistili jsme, že hodnocení *ex post* uvádělo hodnoty za celou ekonomiku a nekvantifikovalo konkrétní přínos programu Horizont 2020. Kromě toho žádný z těchto ukazatelů neměřil dopad programu Horizont 2020 na účastníky.

104 Na základě naší analýzy nařízení o programu Horizont 2020 jsme zjistili, že u všech tří ukazatelů chyběly výchozí referenční hodnoty a pouze u jednoho z nich byl stanoven kvantifikovaný cíl (tj. výdaje na výzkum a vývoj ve výši nejméně 3 % HDP). Kromě toho měl i ukazatel inovací, který vypočítalo Společné výzkumné středisko Komise a který Komise používá pro své hodnocení *ex post*, koncepční omezení, neboť tento ukazatel:

- zahrnoval projekty financované z prostředků EU, nikoli pouze projekty v rámci programu Horizont 2020,
- měřil především počet práv duševního vlastnictví, jako jsou patenty a ochranné známky, nikoli však jiné formy ochrany (např. obchodní tajemství, softwarové licence) využívané v oblasti inovací,
- měřil spíše výstupy než dopady,
- poskytl informace o výzkumu a inovacích prováděných v jednotlivých ekonomikách, nikoli o dopadu programu Horizont 2020 na inovační kapacity účastníků.

[26] COM (2013)0624.

Nařízení o programu Horizont 2020 rovněž nestanovilo žádné ukazatele, výchozí hodnoty ani cíle, na jejichž základě by bylo možné konkrétně měřit, do jaké míry „vedoucí postavení v průmyslu“ přispělo k dosažení celkového cíle. Komise posoudila výstupy inovací v rámci programu Horizont 2020 jako celku s využitím těch ukazatelů výkonnosti, které měřily pokrok při plnění konkrétních cílů. V praxi to znamenalo, že jediným ukazatelem souvisejícím s inovacemi a hospodářským dopadem v rámci cíle LEIT byl počet patentů. U specifického cíle „inovace v malých a středních podnicích“ nebyly uvedeny žádné hodnoty ukazatelů.

105 Naše analýza rovněž ukázala, že neexistoval žádný ukazatel, který by konkrétně měřil dopad programu Horizont 2020 nebo některé z jeho priorit na hospodářskou výkonnost účastníků.

Problémy týkající se předpokladů a metodiky v hodnoceních *ex post* provedených Komisí mohly vést k příliš optimistickým efektům

106 Mikroekonomická analýza Komise vycházela ze zjištění různých výzkumných studií týkajících se malých a středních podniků, které se účastnily programu Horizont 2020 v období 2013–2021. Zjistili jsme, že jedna taková hodnoticí studie týkající se činností pro digitální a průmyslovou transformaci měla omezený rozsah a posuzovala pouze část financování z programu Horizont 2020:

- Zaprvé se zaměřila na malé a střední podniky s jediným příjemcem podpory a vyloučila ty, které se účastnily společných projektů. Z průzkumu byly rovněž vyloučeny neaktivní podniky (z důvodu zrušení, úpadku, likvidace nebo fúze), velké společnosti a neziskové organizace. A databáze Orbis (globální databáze obsahující údaje o soukromých společnostech) neumožňovala oddělit tržby či zaměstnanost související s inovacemi u podniků, které jsou podporovány z více produktů.

- Zadruhé z hodnocení vyloučila značný počet projektů, které byly sice podepsány, ale dosud nebyly dokončeny. Konkrétně se vztahovala pouze na 59 % projektů, což odpovídalo celkové míře dokončení projektů v době provedení hodnocení. V rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“, konkrétně v rámci dílčí priority LEIT, bylo do konce roku 2021 dokončeno přibližně 75 % projektů (2 438), což představuje 53 % finančních prostředků.

107 Další studie, například *The Horizon effect*, provedená v roce 2023 a zahrnující všechny zúčastněné podniky, poukázala na příčinnou souvislost mezi výdaji programu Horizont 2020 a účinky v oblasti zaměstnanosti (s odhadovaným průměrným nárůstem počtů zaměstnanců o 20 %) a také hospodářskou výkonností (s nárůstem aktiv a tržeb přibližně o 30 % po obdržení prvního grantu).

108 Zjistili jsme také několik nedostatků v mikroekonomických modelech, které mohly přispět k příliš optimistickým závěrům (***rámeček 7***).

Rámeček 7

Příklady nedostatků ve studii o digitální a průmyslové transformaci

- Použité ukazatele nebyly nutně nejvhodnější pro hodnocení hospodářské výkonnosti a inovační kapacity – například jako měřítko ziskovosti byl použit ukazatel „zisk před úroky, zdaněním, odpisy a amortizací“ (EBITDA), ačkoli by se k tomuto účelu lépe hodily jiné ukazatele. Obrat a počet zaměstnanců jednotlivých společností byly použity nikoli proto, že by se jednalo o nejvhodnější ukazatele, ale proto, že jiné alternativy nebyly k dispozici. Další běžně používané relevantní ukazatele, jako je hrubá přidaná hodnota, produkce či vývoz, nebyly zohledněny. Kromě toho nebyla měřena kapitalizace inovací (tj. peněžní hodnota souvisejících patentů), což je klíčová proměnná pro posouzení hospodářského dopadu.

- Modely nezohledňovaly principy HDP[27], které jsou nezbytné pro posouzení dopadů na růst, pracovní místa, hospodářskou výkonnost a výstupy inovací. Ocenění výstupů inovací vychází z tržní hodnoty souvisejících práv duševního vlastnictví. Pokud takové tržní hodnoty nejsou k dispozici, lze vycházet ze součtu výrobních nákladů a přiměřené přirážky[28]. V následujících letech by měla být použita příslušná hodnota spotřeby kapitálu, jelikož se jedná o nehmotné aktivum.

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

109 Navíc mohou výsledky výzkumu, vývoje a inovací komercializovat i neziskové organizace, a vytvářet tak hospodářský i společenský dopad. Výše uvedená mikroekonomická hodnocení však neobsahovala žádné informace o hospodářských dopadech těchto organizací.

[27] Nařízení č. 549/2013 (ESA 2010) a SNA 2008.

[28] Odstavce 3.82 a 3.83 ESA 2010.

110 Pro svou makroekonomickou analýzu použila Komise tři modely: NEMESIS, QUEST 2 a regionální holistický model (RHOMOLO). Ze všech tří modelů vyplynulo, že financování v rámci programu Horizont 2020 bude mít do roku 2040 pozitivní dopad na HDP a zaměstnanost.

111 Zjistili jsme také nedostatky v makroekonomických modelech použitých při hodnocení programu Horizont 2020:

- vycházely z předpokladu, že podporované inovace budou mít naprostý komerční úspěch, a to i přes nedostatek informací o efektech na účastníky po skončení financování,
- kalibrace znalostních sad v modelu NEMESIS vycházela z citací patentů; ty však nezachycují většinu nepatentových inovací, které se v jednotlivých odvětvích výrazně liší,
- celkové finanční prostředky z programu Horizont 2020 byly využity, aniž by byly vyloučeny částky, které přímo nesouvisí s inovačními činnostmi, jako jsou například administrativní výdaje a finanční prostředky určené pro příjemce, kteří se inovačními činnostmi nezabývají.

Některé z těchto nedostatků mohly přispět k tomu, že z těchto makroekonomických modelů vyplynuly příliš optimistické závěry.

112 Očekává se, že tyto modely budou použity také při hodnocení *ex post* současného programu Horizont Evropa, tudíž existuje riziko, že se v něm projeví stejné metodické nedostatky.

Tuto zprávu přijal na svém zasedání v Lucemburku dne 16. září 2026 senát IV, jemuž předsedá člen Účetního dvora Petri Sarvamaa.

Za Účetní dvůr

Tony Murphy
předseda

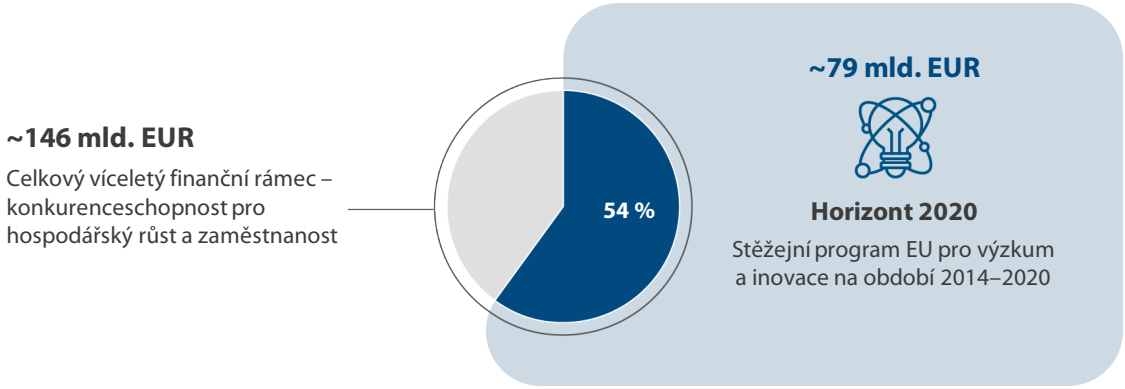
Přílohy

Příloha I – O auditu

Rozsah programu Horizont 2020

01 Horizont 2020 (H2020) byl osmým rámcovým programem EU pro výzkum a inovace. Poskytl finanční prostředky EU na výzkumné a inovační činnosti v období 2014–2020 a jeho rozpočet byl ve výši přibližně 79 miliard EUR (z toho 77 miliard EUR základního financování plus další finanční prostředky na jaderný výzkum v rámci programu Euratomu[1]). Jednalo se o největší program v rámci okruhu VFR „Konkurenceschopnost pro hospodářský růst a zaměstnanost“, který představoval přibližně 54 % celkového rozpočtu tohoto okruhu (*obrázek 1*).

Obrázek 1 | Význam programu Horizont 2020 v rámci VFR na období 2014–2020

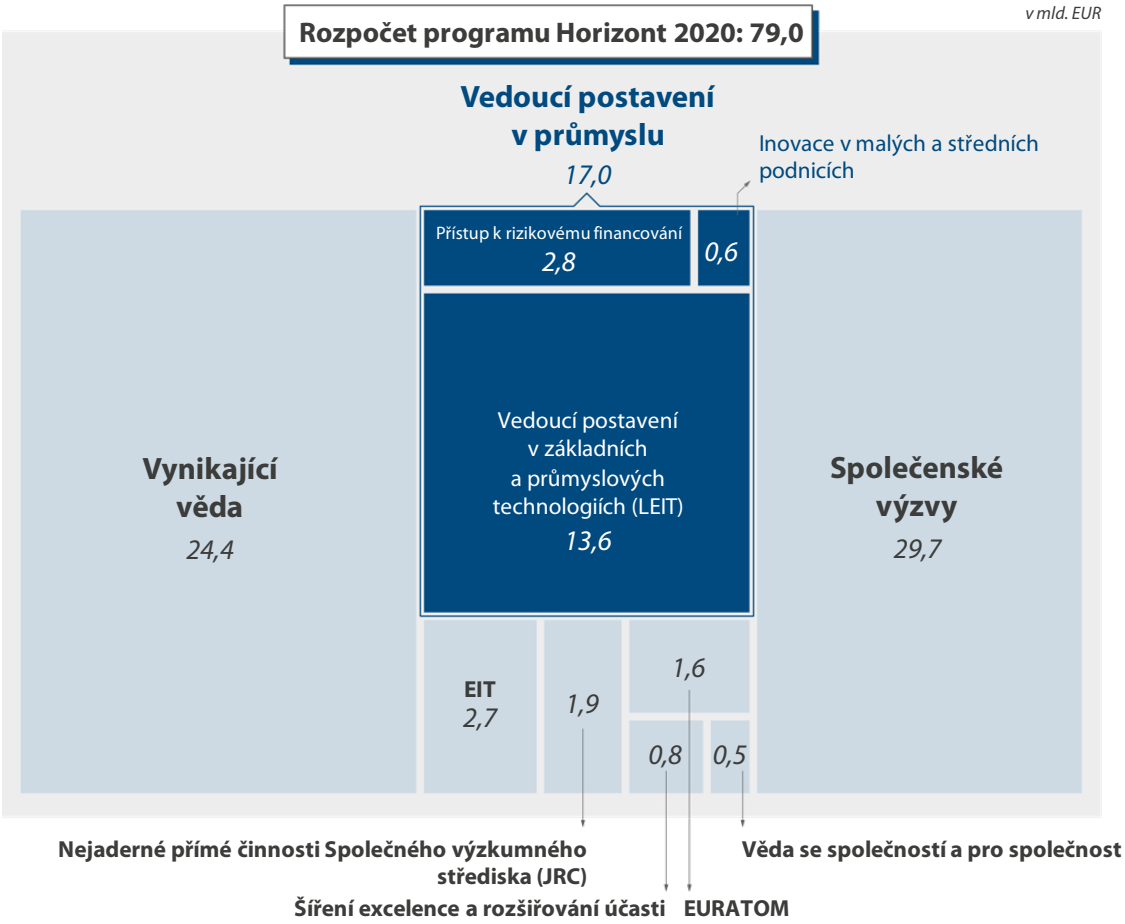

Zdroj: EÚD.

02 Program Horizont 2020 pokrýval všechny fáze výzkumného a inovačního řetězce, včetně činností zaměřených na trh. Fungoval na principu, že čím blíže je daná činnost trhu, tím větší je očekávaný přínos z dodatečných zdrojů financování. *Obrázek 2* znázorňuje rozpočtové příděly podle priorit a specifických cílů.

[1] Nařízení (EU) č. 1291/2013 a nařízení (Euratom) č. 1314/2013.

Obrázek 2 | Rozpočtové příděly programu Horizont 2020

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

Vedoucí postavení v průmyslu

03 V rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ měla podpora podněcovat investice soukromého sektoru do výzkumu a vývoje (VaV) a inovací, podporovat výzkum a inovace na základě programu iniciovaného podniky a urychlit vývoj nových technologií, na nichž budou založeny budoucí podniky a hospodářský růst[2].

04 Priorita „vedoucí postavení v průmyslu“ byla součástí programu Horizont 2020, jehož cílem bylo podporovat konkurenceschopnost průmyslu prostřednictvím využívání průmyslového potenciálu politik v oblasti inovací, výzkumu a technologického rozvoje[3] (bod ***04***).

---

[2] 9. bod odůvodnění rozhodnutí Rady ze dne 3. prosince 2013 o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí Horizont 2020.

[3] 2. bod odůvodnění nařízení o programu Horizont 2020.

05 V rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ byl cíl „vedoucí postavení v základních a průmyslových technologiích“ (LEIT) realizován útvary Komise, výkonnými agenturami a společnými podniky a disponoval celkovým rozpočtem ve výši přibližně 13,6 miliardy EUR. Pokud jde o zbývající cíle, skupina EIB (zahrnující EIB a EIF) spravovala rozpočet ve výši přibližně 2,8 miliardy EUR („Přístup k rizikovému financování“) a výkonná agentura Evropské rady pro inovace a pro malé a střední podniky (EISMEA) spravovala přibližně 0,6 miliardy EUR pro nástroj pro malé a střední podniky. Do rozsahu auditu jsme nezahrnuli „spolufinancované akce“, jako jsou Enterprise Europe Network nebo program Eurostars, ani kosmické projekty v rámci LEIT.

Druh činnosti a míra financování

06 Program Horizont 2020 podporoval výzkumné a inovační činnosti prostřednictvím grantů (hlavní forma podpory EU), cen, veřejných zakázek a finančních nástrojů (tj. půjček, záruk a kapitálového financování). Projekty prováděly především subjekty mimo Komisi, například výzkumné organizace, instituce sekundárního či postsekundárního vzdělávání, jiné veřejné subjekty a soukromé subjekty zaměřené na zisk, včetně malých a středních podniků. Možnosti financování byly z velké části stanoveny ve víceletých pracovních programech. Podle Komise bylo 78 % finančních prostředků z programu Horizont 2020 přiděleno na společné projekty.

07 Nařízení o programu Horizont 2020 rovněž stanovilo cíl[4], podle něhož má být alespoň 20 % souhrnného rozpočtu na cíl LEIT a „společenské výzvy“ přiděleno malým a středním podnikům. Podle údajů z databáze Komise se malé a střední podniky podílely na všech oblastech v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ a obdržely přibližně 4 miliardy EUR (tj. 59 %) z celkové částky kolem 7 miliard EUR přidělené soukromým subjektům zaměřeným na zisk.

08 Jedním ze specifických cílů priority „vedoucí postavení v průmyslu“ bylo posílit přístup malých a středních podniků k rizikovému financování. V této souvislosti byl v rámci programu Horizont 2020 zaveden finanční nástroj zvaný „přístup k rizikovému financování“. Tento nástroj byl prováděn v rámci skupiny produktů InnovFin a zahrnoval širokou škálu produktů v oblasti dluhového financování, záruk, kapitálového financování a poradenství (***rámeček***).

[4] Příloha I, část II, priorita *vedoucí postavení v průmyslu*.

Rámeček

Přehled finančních produktů InnovFin

Podnikové produkty:

- **Nastupující inovátoři:** Překlenuje rozdíl v investicích do výzkumu a inovací v těch členských státech EU a v zemích přidružených k programu Horizont 2020, které měly v oblasti inovací mírnou a nízkou výkonnost. Vztahuje se jak na členské státy EU, tak na země přidružené k programu Horizont 2020, jejichž skóre výkonnosti v oblasti inovací se pohybuje mezi 70 % a 100 % průměru EU v případě zemí s mírnou výkonností a na nižších hodnotách v případě zemí s nízkou výkonností.
- **Záruka pro podniky se střední tržní kapitalizací:** Umožňuje přístup k dluhovému financování pro inovativní společnosti se střední tržní kapitalizací, které nesplňují podmínky programu InnovFin – záruky pro MSP.
- **Kapitálové financování na podnikový výzkum:** Zvyšuje objem kapitálového financování v rámci Evropského fondu pro strategické investice určeného pro rozsáhlé programy v oblasti výzkumu a inovací a pro inovativní velké společnosti se střední tržní kapitalizací.

Tematické finanční produkty:

- **Demonstrační projekty v oblasti energetiky:** Zahrnuje projekty v oblastech transformace energetických systémů, jako jsou technologie využívající obnovitelné zdroje energie, inteligentní energetické systémy, ukládání energie, zachycování a ukládání uhlíku nebo zachycování a využívání uhlíku. Malé a střední podniky tvořily 8 % konečných příjemců a obdržely 4 % celkového financování v rámci demonstračních projektů v oblasti energetiky.
- **Finanční nástroj pro boj s infekčními onemocněními:** Zahrnuje projekty zaměřené na vývoj inovativních vakcín, léčiv, zdravotnických a diagnostických přístrojů nebo nových výzkumných infrastruktur pro boj proti infekčním onemocněním. Malé a střední podniky tvořily 16 % konečných příjemců a obdržely 5 % z celkového objemu financování z tohoto nástroje.
- **Tematické investiční platformy InnovFin:** Platforma spravovaná finančním zprostředkovatelem nebo správcem fondu, který bude vybrán na základě veřejné výzvy k vyjádření zájmu. Malé a střední podniky tvořily 15 % konečných příjemců a obdržely 2 % z celkového objemu financování.
- **Financování růstových společností se střední tržní kapitalizací:** Umožnilo EIB poskytnout inovativním podnikům s méně než 3 000 zaměstnanci dlouhodobé seniorní, podřízené nebo mezaninové úvěry v hodnotě od 7,5 milionu do 25 milionů EUR s cílem podpořit jejich růst a investice do výzkumu a inovací. Malé a střední podniky tvořily 9 % z celkového počtu konečných příjemců a obdržely 3 % z celkového objemu financování.

Zdroj: EIB; brožura InnovFin.

Úlohy a odpovědnost

09 Generální ředitelství pro výzkum a inovace (GŘ RTD) hrálo vedoucí roli a neslo hlavní odpovědnost za provádění a koordinaci programu Horizont 2020. Úlohy a odpovědnost jsou uvedeny na ***obrázku 3***.

Obrázek 3 | Úlohy a odpovědnost při řízení programu Horizont 2020 se zaměřením na „vedoucí postavení v průmyslu“

Návrh politik a řízení programů	**Komise** **Hlavní role:** GŘ RTD **Realizace a koordinace programu Horizont 2020:** GŘ CNECT, EAC, ENER, GROWTH, MOVE, HOME, AGRI a Společné výzkumné středisko (JRC)
Realizace – řízení programu Horizont 2020	**Agentury** • Evropská výkonná agentura pro výzkum (REA) • Výkonná agentura Evropské rady pro výzkum (ERCEA) • Výkonná agentura pro malé a střední podniky (EASME) • Výkonná agentura Evropské rady pro inovace a pro malé a střední podniky (EISMEA) • Evropská výkonná agentura pro zdraví a digitální oblast (HADEA) • Výkonná agentura pro inovace a sítě (INEA) • Evropský inovační a technologický institut (EIT) **Společné podniky** ECSEL
Řízení specifického cíle „Přístup k financování“	**Skupina EIB**

Zdroj: EÚD na základě informací Komise.

10 Za účelem zavedení finančních nástrojů v rámci iniciativy „Přístup k rizikovému financování“ podepsala Komise dohodu o přiznání příspěvku se skupinou EIB (EIB a EIF), která vystupovala jako klíčový partner odpovědný za zavádění finančních produktů a dohled nad jejich provozním poskytováním. Tato dohoda[5] stanovila povinnost shromažďovat strukturované údaje o žádostech malých a středních podniků, jejich schváleních a zamítnutích.

Rozsah a koncepce auditu

11 Hlavním cílem auditu bylo prověřit, zda a do jaké míry se finanční prostředky EU v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ programu Horizont 2020 zaměřovaly na podporu **inovací** a **hospodářské výkonnosti**. Posuzovali jsme:

- do jaké míry pracovní programy a výzvy k podávání návrhů Komise zohledňovaly potřeby a konkrétní překážky, s nimiž se účastníci, zejména malé a střední podniky, potýkali; jakým způsobem byly identifikovány projekty s hospodářským potenciálem a potenciálem pro rozšiřování kapacity a zda byly stanoveny správné priority pro financování těchto projektů,
- zda byly nové nástroje zaměřené na financování průlomových a radikálních inovací a na rozšiřování evropských rychle rostoucích inovativních společností účinné při podpoře efektů v oblasti inovací a komercializace,
- zda byl rámec Komise pro sledování toho, jakým způsobem finanční prostředky EU přispěly k hospodářské výkonnosti a inovační kapacitě účastníků, přiměřený,
- do jaké míry Komise vyhodnotila přínos podpory EU pro hospodářskou výkonnost a inovační kapacity účastníků.

12 Audit se týkal období 2014–2025. V odůvodněných případech (například u aspektů souvisejících s koncepcí a posouzením dopadů programu Horizont 2020) jsme rovněž přezkoumali starší dokumenty od roku 2011 (***obrázek 4***).

[5] Příloha I, čl. 35 písm. e).

Obrázek 4 | Koncepce auditu

Prověřovali jsme

- právní rámec, strategie a roční pracovní programy, systém monitorování a jeho rámec, průběžná hodnocení a hodnocení *ex post*, příslušné strategické dokumenty, dokumentaci týkající se řízení (včetně zápisů ze zasedání),
- jakým způsobem byla poskytována podpora a jakým způsobem byla sledována výkonnost v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu" u vzorku 33 dokončených projektů programu Horizont 2020 (18 projektů založených na spolupráci a 15 projektů s jediným příjemcem (tj. malými a středními podniky)), včetně projektů v rámci společného podniku ECSEL (***příloha II***). Vzorek byl vybrán na základě jeho relevance pro škálu intervencí financovaných v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu" a zahrnoval cíle LEIT a inovace v malých a středních podnicích v rámci této priority. U vybraných dokončených projektů jsme provedli dokumentární přezkum projektové dokumentace. Kromě toho jsme navštívili vzorek 25 malých a středních podniků, z nichž 12 se účastnilo společných projektů a 13 bylo malých a středních podniků projektů s jediným příjemcem.

Analyzovali jsme

- údaje a dokumentaci od financujících orgánů a z oficiálních zdrojů (včetně databází) a prostudovali jsme příslušné materiály týkající se programu Horizont 2020 a současného programu Horizont Evropa, včetně průběžného hodnocení programu Horizont Evropa a legislativních návrhů Komise týkajících se příštího VFR na období 2028–2034 a podpory EU v oblasti výzkumu, inovací a konkurenceschopnosti,
- údaje o provádění do konce roku 2024, s využitím informací ze systému CORDA, Business Objects, evropského srovnávacího přehledu inovací, Eurostatu a CORDIS (kvantitativní analýza).

Dotazovali jsme se

- zástupců 25 navštívených malých a středních podniků a veřejných inovačních agentur v pěti členských státech: Finsku, Maďarsku, Itálii, Nizozemsku a Španělsku. Země byly vybrány s ohledem na dokončení projektů v rámci vybraných iniciativ a na účast malých a středních podniků na těchto projektech.

Průzkumy a dotazníky

- průzkum zaměřený na 172 malých a středních podniků z pěti vybraných členských států, které byly vybrány s ohledem na jejich význam pro dané iniciativy (***příloha V***),
- odpovědi na dotazník od vnitrostátních agentur ve Švýcarsku a Kanadě a virtuální rozhovor s OECD za účelem srovnávací analýzy.

Zdroj: EÚD.

13 Naše auditní metodika je v souladu s mezinárodními auditorskými standardy vydanými Mezinárodní organizací nejvyšších kontrolních institucí (INTOSAI).

Příloha II – Vzorek projektů prověřovaných v rámci tohoto auditu

Referenční číslo projektu	Název projektu	Řídicí orgán	Tematická priorita	Příspěvek EU	Společný/ jediný příjemce	Navštívené/ dotazované MSP členských států
662133	PowerBase	ECSEL	Informační a komunikační technologie	584 192,05 EUR	Společný	0
662155	InForMed	ECSEL	Informační a komunikační technologie	1 836 035,4 EUR	Společný	1 Finsko 1 Nizozemsko
666774	QualiLine-C-2.0	EISMEA	Nanotechnologie	1 332 625 EUR	Jediný příjemce	Maďarsko
666794	CoeLux VR	EISMEA	Nanotechnologie	2 179 363 EUR	Jediný příjemce	Itálie
674049	Predictive Vision	EISMEA	Informační a komunikační technologie	2 392 873 EUR	Jediný příjemce	0
674282	CHARME	EISMEA	Nanotechnologie	1 841 591 EUR	Jediný příjemce	Nizozemsko
682804	3D-LEAP	EISMEA	Informační a komunikační technologie	2 428 192,38 EUR	Jediný příjemce	Španělsko (bylo osloveno, ale na naše otázky neodpovědělo ani neposkytlo žádné další informace)
684016	LONGTAIL	EISMEA	Informační a komunikační technologie	2 499 999 EUR	Jediný příjemce	Finsko

Referenční číslo projektu	Název projektu	Řídicí orgán	Tematická priorita	Příspěvek EU	Společný/ jediný příjemce	Navštívené/ dotazované MSP členských států
686116	OptiNanoPro	HADEA	Nanotechnologie	2 171 255 EUR	Společný	1 Maďarsko 1 Španělsko
686135	PROCETS	HADEA	Nanotechnologie	1 426 775 EUR	Společný	0
686165	IZADI-NANO2INDUSTRY	HADEA	Nanotechnologie	578 987,5 EUR	Společný	0
723441	INNOVIP	HADEA	Vyspělé materiály	582 912,5 EUR	Společný	0
723538	HyproCell	CNECT	Informační a komunikační technologie	957 900 EUR	Společný	1 Itálie
723574	Wall-ACE	HADEA	Vyspělé materiály	723 574 EUR	Společný	0
723805	PoLaRoll	HADEA	Informační a komunikační technologie	149 625 EUR	Společný	0
723868	EENSULATE	HADEA	Vyspělé materiály	2 171 604 EUR	Společný	1 Nizozemsko
723945	ModuLase	HADEA	Informační a komunikační technologie	610 360 EUR	Společný	0
731884	IoF2020	HADEA	Informační a komunikační technologie	1 430 727,01 EUR	Společný	1 Itálie
732350	MONICA	HADEA	Informační a komunikační technologie	946 047 EUR	Společný	1 Nizozemsko
732679	ACTIVAGE	HADEA	Informační a komunikační technologie	2 716 203 EUR	Společný	1 Španělsko

Referenční číslo projektu	Název projektu	Řídicí orgán	Tematická priorita	Příspěvek EU	Společný/ jediný příjemce	Navštívené/ dotazované MSP členských států
733400	LIGHTWARE	EISMEA	Informační a komunikační technologie	1 723 615,25 EUR	Jediný příjemce	Maďarsko
737459	Productive 4.0	ECSEL	Informační a komunikační technologie	1 404 481,56 EUR	Společný	2 Maďarsko
738517	UFPCC	EISMEA	Nanotechnologie	1 399 934,38 EUR	Jediný příjemce	Finsko
738523	LYO-CHECK	EISMEA	Informační a komunikační technologie	1 716 791,13 EUR	Jediný příjemce	Itálie
767287	PROGRAMS	HADEA	Vyspělá výroba a zpracování	1 423 450 EUR	Společný	1 Itálie
767561	SERENA	HADEA	Vyspělá výroba a zpracování	491 225 EUR	Společný	0
768869	Z-BRE4K	HADEA	Vyspělá výroba a zpracování	910 437,5 EUR	Společný	0
779152	NANOCOATINGS	EISMEA	Nanotechnologie	1 617 378 EUR	Jediný příjemce	0 (MSP ukončil činnost a celá částka byla získána zpět)
783790	NarcoScan	EISMEA	Informační a komunikační technologie	2 355 937,50 EUR	Jediný příjemce	Finsko
822956	EGgPLANT	EISMEA	Inovace v malých a středních podnicích	2 499 999 EUR	Jediný příjemce	Nizozemsko
823614	ONCOSMART	EISMEA	Inovace v malých a středních podnicích	2 343 950 EUR	Jediný příjemce	Itálie

Referenční číslo projektu	Název projektu	Řídicí orgán	Tematická priorita	Příspěvek EU	Společný/ jediný příjemce	Navštívené/ dotazované MSP členských států
830550	CLARITY	EISMEA	Inovace v malých a středních podnicích	2 457 902,13 EUR	Jediný příjemce	Španělsko
858355	Teraloop EES	EISMEA	Inovace v malých a středních podnicích	2 425 937,50 EUR	Jediný příjemce	Finsko

Zdroj: databáze Komise.

Příloha III – Kritéria způsobilosti v oblasti inovací a digitalizace v rámci programu SMEG

	Kritérium	Celkový počet konečných příjemců (počet)	%	Celkové přidělené částky (v miliardách EUR)	%
1.	**Finanční prostředky využije na vývoj inovativních produktů, procesů nebo služeb**	**17 064**	**41 %**	**10,3**	**42 %**
2.	Rychle rostoucí podniky	3 316	8 %	2,2	9 %
3.	Vynaložil > 5 % provozních nákladů na výzkum a inovace alespoň v jednom roce z posledních tří let	1 520	4 %	0,5	2 %
4.	Vynaložil > 20 % požadované částky půjčky na výzkum a inovace a bude výdaje na výzkum a inovace dále zvyšovat	1 057	3 %	0,7	3 %
5.	> 80 % půjčky bude vynaloženo na činnosti v oblasti výzkumu a inovací	4 126	10 %	1,4	6 %
6.	Získal podporu inovací v rámci programů EU, vnitrostátních a regionálních programů	8 197	20 %	5,3	22 %
7.	Získal cenu za inovace od instituce či orgánu EU	223	1 %	0,1	0 %
8.	Zaregistroval alespoň jedno technologické právo a půjčku využije k jeho komerčnímu využití	886	2 %	0,8	3 %
9.	Získal investici od fondu rizikového kapitálu / od andělského investora	2 254	5 %	1,0	4 %
10.	Finanční prostředky využije k vstupu na nový produktový nebo geografický trh	653	2 %	0,4	1 %

Kritérium	Celkový počet konečných příjemců (počet)	%	Celkové přidělené částky (v miliardách EUR)	%
11. Vynaložil ≥ 10 % provozních nákladů na výzkum a inovace alespoň v jednom roce z posledních tří let	1 262	3 %	0,9	4 %
12. Vynaložil ≥ 10 % ročně nebo > 15 % provozních nákladů na výzkum a inovace (malý podnik se střední tržní kapitalizací)	23	0 %	0,1	0 %
13. Náklady na výzkum a inovace uznané příslušnými orgány v posledních 36 měsících	546	1 %	0,5	2 %
14. V posledních 36 měsících byl označen za inovativní společnost	237	1 %	0,2	1 %
15. Má v úmyslu investovat do digitalizace	237	1 %	0,2	1 %
CELKEM	**37 440**	**100 %**	**24,4**	**100 %**

Zdroj: tabulka zveřejněná v závěrečné zprávě o provádění nástroje InnovFin – záručního mechanismu pro MSP k 31. prosinci 2022.

Příloha IV – Porovnání – Horizont 2020 vs. Horizont Evropa

Přenos technologií

Účel	Nástroje programu Horizont 2020	Zjištěné slabé stránky (Horizont 2020)	Nástroje programu Horizont Evropa	Zjištěné slabé stránky (Horizont Evropa)
Průlomový výzkum v rané fázi	FET Open	• Zaměření na výzkum v rané fázi s vysokým rizikem • Omezené přímé vazby na následné cesty komercializace	ERI Pathfinder	• Není určeno pro zavádění na trh
Rizikové financování vysoce rizikových inovací	Nástroj InnovFin pro přenos technologií	• Omezené přímé cílení na malé a střední podniky	ERI Transition	• V této fázi nebylo provedeno žádné hodnocení účinnosti
Propojení výzkumu s trhem	Pilotní projekt ERI (2018–2020)	• Chybí jasné klíčové ukazatele výkonnosti (KPI) pro využívání • Nedostatečné mechanismy následné sledování • Roztříštěná integrace s nástroji na straně poptávky	ERI Transition	• V této fázi nebylo provedeno žádné hodnocení účinnosti
Monitorování a viditelnost	Inovační radar	• Omezená účinnost při podpoře uvádění na trh a využívání • Slabé vazby na financování a následné kroky • Nízká informovanost příjemců	Správa portfolia ERI / evropský srovnávací přehled inovací	• Pouze souhrnné ukazatele • Omezené sledování zaměřené na malé a střední podniky • V této fázi není jasná souvislost s efekty zavedení

Zavádění na trh

Účel/rozměr: uvádění na trh a komercializace	Nástroje programu Horizont 2020	Slabé stránky (Horizont 2020)	Nástroje programu Horizont Evropa	Slabé stránky (Horizont Evropa)
Podpora komercializace	Nástroj pro malé a střední podniky (1. a 2. fáze)	• Neexistuje strukturovaný postup pro rozšiřování kapacity • Omezený přístup investorů • Nedůsledné sledování	ERI Accelerator (dotace + kapitálové financování)	• Účinnost nebyla systematicky posuzována • Žádné KPI zaměřené na zavedení • Nejasný dopad na zavádění na trh
Rizikové financování vysoce rizikových inovací	InnovFin (úvěrové a kapitálové nástroje)	• Monitorování se zaměřovalo na objemy, nikoli na efekty • Žádné KPI pro zavádění na trh • Neprovádí se následné hodnocení výsledků malých a středních podniků	Fond ERI / Invest-EU	• Nebylo posouzeno, zda kapitálové financování řeší slabiny programu InnovFin • Nejasný dopad na komercializaci u malých a středních podniků
Služby odborného poradenství a networkingu	Odborné poradenství a networkingové akce v rámci nástroje pro malé a střední podniky	• Omezená kapacita malých a středních podniků pro tržní strategie • Žádné přizpůsobení potřebám malých a středních podniků • Žádný významný přínos ze strany malých a středních podniků • Nejasný přínos pro zavádění na trh	Komunitní platforma ERI a cílené propojování účastníků	• Chybí hodnocení účinnosti • Není jasné, zda se cílení zlepšilo

Šíření a využívání

Účel/rozměr: šíření a využívání	Nástroje programu Horizont 2020	Slabé stránky (Horizont 2020)	Nástroje programu Horizont Evropa	Slabé stránky (Horizont Evropa)
Transparentnost a viditelnost projektů	CORDIS (souhrny projektů)	• Omezená viditelnost pro malé a střední podniky • Statické podávání zpráv, nedostatečné následné sledování	Portál financování a nabídkových řízení / CORDIS (aktualizováno)	• Stále se zaměřuje na podávání zpráv o souladu s předpisy • Omezené důkazy o dopadu na zavádění na trh malými a středními podniky
Důvěryhodnost a ochrana inovací	Práva duševního vlastnictví	• Nerovnoměrné zavádění • Malé a střední podniky neměly dostatečné strategické kapacity v oblasti duševního vlastnictví • Často obecné	Podpora v oblasti práv duševního vlastnictví prostřednictvím komunitní platformy ERI	• Chybí hodnocení účinnosti • Nejasný přínos pro komercializaci u malých a středních podniků
Technická a propagační činnost	Internetové stránky projektů	• Kvalita se značně lišila • Omezený dosah mimo konsorcium • Žádné systematické sledování	Profily na komunitní platformě ERI a digitální šíření výsledků	• Účinnost nebyla posouzena • Není jasné, zda se situace MSP zlepšila
Komunikace a rozvoj obchodních modelů	Odborné poradenství v rámci nástroje pro MSP	• Nerovnoměrné zavádění • Omezené přizpůsobení potřebám MSP • Nejasný přínos pro zavádění na trh	Služby ERI pro podporu rozvoje podnikání (BAS)	• Účinnost nebyla systematicky vyhodnocena • Nedostatečně vypracované KPI pro efekty komercializace u MSP
Zapojení zúčastněných stran	Pořádání akcí a networking	• Nerovnoměrná účast • Omezená integrace s útvary Komise • Neexistuje strukturovaný postup pro zavedení	Networkingové akce v rámci Evropských inovačních ekosystémů (EIE)	• Příliš brzy na posouzení • Žádné KPI zaměřené na zavádění • Nejasná souvislost se zaváděním na trhu MSP

Příloha V – Náš průzkum mezi účastníky programu Horizont 2020

01 Náš průzkum mezi účastníky programu Horizont 2020 se zaměřil na malé a střední podniky v pěti členských státech – ve Finsku, Maďarsku, Itálii, Nizozemsku a Španělsku –, tedy ve stejných zemích, které jsme v rámci našeho auditu navštívili přímo na místě. Všichni byli příjemci grantů v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ v rámci inovačních akcí a my jsme se zabývali programem „vedoucí postavení v základních a průmyslových technologiích“ (LEIT) a nástrojem pro malé a střední podniky.

02 Cílovými malými a středními podniky byli účastníci projektů, ať už společných projektů, či projektů s jediným příjemcem, dokončených nejpozději do roku 2022 v rámci iniciativ vybraných pro naše hodnocení, konkrétně „informační a komunikační technologie“ (IKT), „nanotechnologie“, „fotonika“, „vyspělé materiály a vyspělá výroba a zpracování“ a některé projekty v rámci společných podniků „ECSEL“ a programů zaměřených specificky na malé a střední podniky. Zaměření se na tyto příjemce nám umožnilo získat poznatky, které přesně odrážejí rozmanitost a rozsah činností podporovaných cílem LEIT v těchto strategických oblastech.

03 Cílem průzkumu bylo shromáždit přímé informace relevantní pro náš audit, a to v otázkách, jako je význam podpory EU pro činnosti v oblasti výzkumu a inovací, potíže při získávání této podpory, šíření a využívání výsledků a skutečný i očekávaný přínos pro hospodářskou výkonnost.

04 Z celkového počtu 172 původně oslovených společností jsme obdrželi 85 odpovědí, což představuje účast přibližně 49,4 %. Po odečtení 11 malých a středních podniků, které již nevykonávaly činnost, však upravený vzorek tvořilo 161 aktivních společností, čímž se efektivní míra odpovědí zvýšila na přibližně 53 %.

Zkratky

Zkratka	Definice/vysvětlení
CORDA	společná databáze údajů o výzkumu
CORDIS	informační služba Společenství pro výzkum a vývoj
ECF	Evropský fond pro konkurenceschopnost
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EISMEA	Výkonná agentura Evropské rady pro inovace a pro malé a střední podniky
ERI	Evropská rada pro inovace
H2020	Horizont 2020
HADEA	Evropská výkonná agentura pro zdraví a digitální oblast
HDP	Hrubý domácí produkt
HE	Horizont Evropa
IKT	Informační a komunikační technologie
InnovFin	Finanční prostředky EU pro inovátory
IPR	Práva duševního vlastnictví
KPI	Klíčový ukazatel výkonnosti
LEIT	Vedoucí postavení v základních a průmyslových technologiích
MSP	Malé a střední podniky
NMBP	Nanotechnologie, vyspělé materiály, biotechnologie, vyspělá výroba a zpracování
VaV	Výzkum a vývoj
VFR	Víceletý finanční rámec

Glosář

Pojem	Definice/vysvětlení
Akce	V kontextu rámcových programů EU pro výzkum jeden z několika typů režimů financování.
CORDA	Centrální úložiště údajů shromážděných nebo vytvořených během provádění rámcového programu EU pro výzkum a inovace.
CORDIS	Primární veřejné úložiště a portál pro informace o všech výzkumných projektech financovaných EU a jejich výsledcích.
Databáze	Strukturovaný soubor elektronicky uchovávaných dat dostupných k nahlížení a extrakci.
Digitalizace	Zavádění digitálních technologií a digitalizovaných informací do procesů a úkolů.
Dohoda o přiznání příspěvku	Smlouva o provádění fondů EU v rámci nepřímého řízení v určitých oblastech politiky uzavřená s fyzickými či právnickými osobami.
Dopad	Širší dlouhodobé důsledky dokončeného projektu nebo programu, jako jsou sociálně-ekonomické přínosy pro obyvatelstvo jako celek.
Duševní vlastnictví	Původní výtvor, jako je vynález, literární nebo umělecké dílo či symbol, název nebo vyobrazení používané v komerčním prostředí.
Finanční nástroj	Finanční podpora z rozpočtu EU, která má formu kapitálových či kvazikapitálových investic, půjček nebo záruk či jiných nástrojů pro sdílení rizik.
Horizont 2020	Program Evropské unie pro financování výzkumu a inovací na období 2014–2020.
Horizont Evropa	Program Evropské unie pro financování výzkumu a inovací na období 2021–2027.
Hospodářská výkonnost	Účinnost vlády nebo společnosti při výrobě zboží nebo poskytování služeb.
Hrubý domácí produkt	Standardní ukazatel bohatství země vycházející z celkové hodnoty zboží a služeb v ní vyrobených (zpravidla během jednoho roku).
Klíčový ukazatel výkonnosti	Kvantifikovatelné měřítko pro vykazování výkonnosti ve srovnání s klíčovými cíli.
Komercializace	Proces uvedení produktu nebo služby na trh.
Malé a střední podniky	Definice velikosti, která se vztahuje na společnosti a jiné organizace a vychází z počtu zaměstnanců a určitých finančních kritérií. Malé podniky mají méně než 50 zaměstnanců a obrat nebo bilanční sumu nepřesahující 10 milionů EUR. Střední podniky zaměstnávají méně než 250 zaměstnanců a mají obrat do 50 milionů EUR nebo bilanční sumu do 43 milionů EUR.

Opatření/akce/činnost blízké trhu	V rámci programu Horizont 2020 činnost zaměřená na vytváření plánů nebo návrhů nových, pozměněných nebo zdokonalených výrobků, postupů či služeb.
Posouzení dopadů	Analýza pravděpodobných (*ex ante*) nebo skutečných (*ex post*) účinků určité politické iniciativy nebo jiného opatření.
Právo duševního vlastnictví	Právní nárok na duševní vlastnictví.
Rozdíl v inovacích	Rozdíl mezi současným inovačním výstupem organizace nebo ekonomiky a jejím skutečným potenciálem nebo mezi různými subjekty, zeměmi nebo odvětvími.
Společný podnik	Subjekt EU zřízený společně s veřejnými anebo soukromými partnerskými organizacemi, aby prováděl projekt nebo činnost v oblasti výzkumu a technologie.
Střední kapitalizace	Společnost s nejvýše 3 000 zaměstnanci.
Šíření	V souvislosti s programy Horizont 2020 a Horizont Evropa plánovaný strategický proces pro sdílení výsledků projektů, zjištění z výzkumů nebo informací s konkrétními cílovými skupinami.
Účinnost	Míra, v níž bylo prostřednictvím provedených činností dosaženo stanovených cílů.
Údaje	Soubor hodnot odpovídajících kvalitativním nebo kvantitativním proměnným, jako jsou fakta nebo měření, z nichž lze získávat informace.
Úroveň připravenosti technologie	metrika, která slouží ke stanovení vyspělosti určité technologie a umožňuje spolehlivé srovnání různých technologií v daném systému nebo prostředí.
Využívání	V souvislosti s programem Horizont 2020 využití výsledků projektu EU v dalších činnostech, které nejsou zahrnuty v projektu.

Odpovědi Komise

https://www.eca.europa.eu/cs/publications/SR-2026-24

Harmonogram

https://www.eca.europa.eu/cs/publications/SR-2026-24

Auditní tým

Účetní dvůr ve svých zvláštních zprávách informuje o výsledcích auditů politik a programů EU či témat z oblasti správy a řízení zaměřených na konkrétní oblasti rozpočtu. Účetní dvůr vybírá a koncipuje tyto auditní úkoly tak, aby byl jejich dopad co nejvyšší, a zohledňuje přitom rizika pro výkonnost a zajištění souladu s předpisy, objem příslušných příjmů či výdajů, očekávaný vývoj, politické zájmy a zájem veřejnosti.

Tento audit výkonnosti provedl auditní senát IV, který odpovídá za oblast regulace trhu a konkurenceschopného hospodářství a jemuž předsedá člen EÚD Petri Sarvamaa, který audit rovněž vedl. Podporu mu poskytovali vedoucí kabinetu Benjamin Jakob, tajemník kabinetu Elmo Torppa, vyšší manažer John Sweeney, vedoucí úkolu Maria Isabel Quintelaová, auditoři Felipe Andrés Miguélez, Georgia Bichtaová, Maria Eleni Andreuová, Tarik El Rhani, Orsolya Szarkaová a stážisté Adam Czarnecki a Carlotta Gisonniová. Jazykovou podporu poskytoval Michael Pyper. Grafickou podporu zajišťovala Dunja Weibelová.

Zleva doprava: Carlotta Gisonniová, Dunja Weibelová, Benjamin Jakob, Maria Isabel Quintelaová, Petri Sarvamaa, Georgia Bichtaová, Elmo Torppa, Tarik El Rhani, Adam Czarnecki, John Sweeney, Maria Eleni Andreuová.

AUTORSKÁ PRÁVA

© Evropská unie, 2026

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropského účetního dvora (EÚD) upravuje rozhodnutí Evropského účetního dvora 6-2019 o politice týkající se veřejně přístupných dat a opakovaném použití dokumentů.

Pokud není uvedeno jinak (například v jednotlivých upozorněních o ochraně autorských práv), je obsah EÚD vlastněný EU předmětem licence Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence. Opakované použití je tedy obecně povoleno za podmínky, že je uveden zdroj a případné změny jsou označeny. Osoby opakovaně používající obsah EÚD nesmí měnit jeho původní význam či sdělení. EÚD nenese za jakékoli důsledky opakovaného použití odpovědnost.

Pokud konkrétní obsah zobrazuje identifikovatelné fyzické osoby, například na fotografiích zaměstnanců EÚD, nebo zahrnuje díla třetích stran, je nutno získat další povolení.

Je-li takové povolení poskytnuto, ruší a nahrazuje výše uvedené obecné povolení a musí jasně uvádět veškerá omezení týkající se použití.

K použití nebo reprodukci obsahu, který není ve vlastnictví EU, může být nezbytné požádat o svolení přímo držitele autorských práv.

Obrázky 1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11 a rámečky 2 a 5 a dále v příloze I obrázky 2 a 3 – ikony byly vytvořeny s použitím zdrojů z platformy Flaticon.com. © Freepik Company S.L. Všechna práva vyhrazena.

Fotografie na titulní straně: © kkolosov / stock.adobe.com.

Programové vybavení nebo dokumenty, na něž se vztahují práva průmyslového vlastnictví, jako patenty, ochranné známky, zapsané (průmyslové) vzory, loga a názvy, jsou z politiky EÚD pro opakované použití vyloučeny.

Internetové stránky orgánů a institucí Evropské unie využívající doménu europa.eu obsahují odkazy na stránky třetích stran. Protože nad jejich obsahem nemá EÚD žádnou kontrolu, doporučujeme seznámit se s jejich vlastními zásadami ochrany soukromí a politikou v oblasti autorských práv.

Použití loga EÚD

Logo EÚD nesmí být použito bez předchozího souhlasu EÚD.

HTML	ISBN 978-92-849-8265-3	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/9607745	QJ-01-26-045-CS-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8266-0	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/7825626	QJ-01-26-045-CS-N

JAK CITOVAT

Evropský účetní dvůr, zvláštní zpráva 24/2026 „Financování inovací a konkurenceschopnosti ze strany EU – v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ programu Horizont 2020 je kladen omezený důraz na opatření blízká trhu“, Úřad pro publikace Evropské unie, 2026.

V auditu jsme posuzovali, zda financování programu Horizont 2020 v rámci priority „vedoucí postavení v průmyslu“ účinně podporovalo inovace, přenos technologií, zavádění na trh a rozšiřování inovativních společností, zejména malých a středních podniků, a zda monitorování a hodnocení Komise tyto cíle podpořilo. Strategické priority EU byly v pracovních programech zohledněny, avšak vazby mezi potřebami účastníků a koncepcí výzev byly nejasné. Podpora se zaměřovala především na projekty střední úrovně technologické připravenosti a nebyl u ní dostatečný důraz na akce určené ke komerčnímu využití, komercializaci a rozšiřování. Monitorování ze strany Komise postrádalo systematickou následnou kontrolu opatření, spolehlivé údaje o účastnících a metody pro posouzení trvalé ekonomické hodnoty. Doporučujeme posílit přenos technologií, zavádění na trh, rozšiřování, zefektivnění monitorování a zlepšení posuzování hospodářské výkonnosti a inovační kapacity účastníků.

Zvláštní zpráva EÚD podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce Smlouvy o fungování EU.

CURIA RATIONUM
EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR

Úřad pro publikace Evropské unie

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUCEMBURSKO

Tel.: +352 4398-1

Dotazy: eca.europa.eu/cs/contact
Internetová stránka: eca.europa.eu
Sociální sítě: @EUauditors